

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. november 9.
(OR. en)

15182/23

**Intézményközi referenciaszám:
2023/0397(COD)**

**ELARG 79
COWEB 137**

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2023. november 9.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2023) 692 final
Tárgy:	Javaslat – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz létrehozásáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: COM(2023) 692 final.

Melléklet: COM(2023) 692 final

Brüsszel, 2023.11.8.
COM(2023) 692 final

2023/0397 (COD)

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz létrehozásáról

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

• A javaslat indokai és céljai

A nyugat-balkáni partnerek EU-hoz való elégtelen társadalmi-gazdasági konvergenciája régóta fennálló probléma, amelyet tovább súlyosbított Oroszország Ukrajnával szemben provokáció nélkül indított és indokolatlan agressziós háborújának gazdasági hatása és azt megelőzően a Covid19-világjárvány. A nyugat-balkáni partnerek gazdasági konvergenciájának szintje vásárlóerő-egységben számított, egy főre jutó GDP-ben kifejezve az uniós átlag 30–50 %-át teszi ki, és nem javul elég gyorsan. A Nyugat-Balkán, az Európai Unió és a csatlakozási folyamat szempontjából alapvető fontosságú, hogy a konvergencia ezen üteme felgyorsuljon. A konvergencia magasabb szintje nagyban megkönnyíti a nyugat-balkáni partnerek uniós integrációját.

A gazdasági konvergencia rendkívül fontos az uniós tagsággal járó előnyök szempontjából: az uniós bővítés ötödik körét illetően – amelyben az újabb tagállamok némelyike az uniós átlag legalább 90 %-ának megfelelő jövedelemszintet ért el – a tapasztalatok kétséget kizáróan igazolják, hogy a gazdasági integráció és az egységes piaci tagságból eredő piacnyitás a kohéziós politikával együtt milyen hatással van a gazdasági konvergenciára. Tekintettel a régió sajátosságaira, az egységes piacba való fokozatos integráció már a csatlakozást megelőzően is lehetővé teheti az előnyök egy részének korábbi kiaknázását. Ezt a fokozatos integrációt gondosan elő kell készíteni, és azt előkészítő intézkedésként szoros regionális együttműködésnek és integrációnak kell megelőznie.

Ennek alapján a Bizottság kidolgozta a Nyugat-Balkánra vonatkozó **növekedési tervet** (amelyet egy párhuzamos bizottsági közleményben részletez). E terv négy pilléren alapul:

- az Európai Unióba való fokozott gazdasági integráció,
- gazdasági integráció a Nyugat-Balkánon: közös regionális piac,
- alapvető reformok,
- növekvő pénzügyi támogatás.

A mostani eszköz a növekedési terv központi eleme lesz, és jelentősen növeli a pénzügyi támogatást egy olyan ambíciózus reformprogram alapján, amely a szükséges társadalmi-gazdasági reformokra és a velük együtt járó alapvető reformokra, többek között a jogállamiságra, emellett a célzott beruházásokra összpontosít. Szigorú feltételrendszert vezet be azáltal, hogy az említett reformok eredményein alapuló kifizetési mechanizmust hoz létre. Ehhez a megközelítéshez teljesen új kialakításra van szükség, amely eltér a jelenleg rendelkezésre álló külső támogatási eszközöktől.

Az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III) keretében a Nyugat-Balkánnak és Törökországnak nyújtott jelenlegi pénzügyi támogatás fennmarad a mostani formájában, és a nemzeti jogszabályoknak és közigazgatásnak az uniós vívmányokkal és az uniós normákkal való, a jövőbeli uniós tagságra tekintettel történő fokozott összehangolására irányul.

Az új eszköz ezért kiegészíti az IPA III megközelítést azáltal, hogy a társadalmi és gazdasági növekedést meghatározó konkrét tényezőkre összpontosít.

Emellett, míg az IPA III a teljesítményalapú programozási folyamatra helyezi a hangsúlyt, ez az új eszköz előzetes feltételrendszeren alapuló kifizetési mechanizmussal fog rendelkezni, és innovatív módon ötvözi a vissza nem térítendő támogatásokat és a kölcsönöket, ami

erőteljesebben ösztönzi a kulcsfontosságú strukturális reformok kedvezményezettek általi végrehajtását.

Annak érdekében, hogy teljes mértékben kihasználhassák a növekedési tervben rejlő lehetőségeket, minden kedvezményezett reformprogramot készít, amely meghatározza azokat a kulcsfontosságú intézkedéseket, amelyeket az egyes kedvezményezettek a 2024–2027-es időszakban kívánnak meghozni az EU-hoz való társadalmi-gazdasági konvergencia felgyorsítása érdekében. A reformprogramról a Bizottsággal konzultálnak, amely értékeli és elfogadja azt.

A reformprogram összhangban lesz a kedvezményezett bővítési pályával összehangolt növekedési stratégiájával. Elő fogja mozdítani a csatlakozási folyamat során azonosított kulcsfontosságú alapvető reformokat, valamint a korábbi gazdasági reformprogramokban meghatározott, korlátozott számú **központi társadalmi-gazdasági reformot**, amelyeket a továbbiakban beépítenek majd a reformprogramokba. Ez a Global Gateway regionális leképeződése, a Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási terv szerinti releváns és összekapcsolt **beruházások** felgyorsításával fog párosulni.

Ezek a beruházások a nyugat-balkáni beruházási kereten (WBIF) keresztül valósulnak majd meg, és azokat az ágazatokat célozzák meg, amelyek a társadalmi-gazdasági fejlődés kulcsfontosságú multiplikátoraiként fognak működni, ezek: a konnektivitás, beleértve a közlekedést, az energia, a zöld és digitális átállás, az oktatás és a készségfejlesztés. A kapcsolódó projekteket vagy programokat a nemzetközi pénzügyi intézményekkel és az uniós tagállamok fejlesztési bankjaival együttműködésben hajtják végre; e projektek és programok további beruházásokat fognak vonzani az említett intézményektől és a magánszektortól.

A Nyugat-balkáni, 2024–2027-es időszakra szóló Reform- és Növekedéstámogató Eszköz tehát kiegészíti az IPA III-at. Kialakításában rugalmas eszköz, amely igazodik az alapvető társadalmi-gazdasági reformok felgyorsításának és a régió EU-hoz való közelítésének célkitűzéséhez, miközben biztosítja a pénzeszközök kiszámíthatóságát, átláthatóságát és elszámoltathatóságát.

A Nyugat-Balkánnak lehetősége van arra, hogy a Technikai Támogatási Eszköz keretében az uniós tagállamokkal együttműködve célzott reformokat hajtson végre, mivel a tagállamokkal a reformok végrehajtása terén folytatott együttműködés hozzájárulhat a csatlakozásuk és integrációjuk felgyorsításához. A Bizottság értékelné fogja a Technikai Támogatási Eszköz jelenlegi kísérleti projektjének eredményeit a tagjelölt és potenciális tagjelölt országokban, és tovább fogja vizsgálni, hogy miként lehetne megkönnyíteni részvételüket a Technikai Támogatási Eszköz keretében megvalósuló, több országra kiterjedő reformprojekteken.

A javasolt eszköz lehetővé teszi az Unió számára, hogy politikai törekvéseit a pénzügyi multiplikátorhatásával párosítsa, összhangban a nyugat-balkáni kedvezményezettek felé az uniós csatlakozáshoz vezető úton tett hosszú távú kötelezettségvállalásával.

Az eszköz végrehajtására rendelkezésre álló maximális forrás a 2024–2027-es időszakra (folyó áron) 6 milliárd EUR lesz valamennyi támogatástípus esetében, amelyből legfeljebb 2 milliárd EUR vissza nem térítendő támogatás, 4 milliárd EUR pedig az Unió által nyújtott kedvezményes hitel. A közös tartalékalapban a hitelek tekintetében a pénzügyi kötelezettségekre vonatkozó tartalékok feltöltése a 2 milliárd EUR összegű vissza nem térítendő támogatásból származik.

Ami a vissza nem térítendő támogatási komponenst illeti, az eszközt a többéves pénzügyi keret 6. fejezete szerinti kiegészítő forrásokból finanszírozzák majd a többéves pénzügyi keret félidős felülvizsgálatának részeként. Ennek megfelelően a többéves pénzügyi keretről szóló

rendelet módosítására irányuló javaslat¹ megállapítja, hogy a 6. fejezetben további 2 milliárd EUR-t bocsátanak rendelkezésre a Nyugat-Balkánnak nyújtott támogatásra.

Az új eszközt olyan végrehajtási mechanizmusokkal hajtják végre, amelyeket arra választottak ki, hogy maximalizálják a reformok és a kapcsolódó beruházások gyors megvalósítását, miközben fenntartják a szükséges ellenőrzéseket, és minimálisra csökkentik a Bizottság, a kedvezményezettek és más végrehajtó partnerek adminisztratív terheit.

A támogatás két végrehajtási mechanizmuson keresztül valósul meg: 1. közvetlen támogatás a kedvezményezettek nemzeti költségvetéseinek és 2. infrastrukturális beruházások támogatása a WBIF-en keresztül.

Az eszköz támogatására rendelkezésre álló teljes összeg legalább felét, mintegy 3 milliárd EUR-t különítenek el fokozatosan a WBIF számára, beleértve a vissza nem térítendő támogatás teljes összegét, levonva ebből az eszköz végrehajtásához technikai és igazgatási segítségnyújtásra és a tartalékfeltöltésre fenntartott összegeket, az alábbiakban részletesebben leírtak szerint.

A beruházási kiadásokra a WBIF-en keresztül történő pénzeszköz-átírányítás további biztosítékot nyújt a vagyonkezelői kockázatokkal szemben, mivel a WBIF jól bevált pénzügyi kontrollrendszerekkel rendelkezik, amelyek a végrehajtó pénzügyi intézmények pilléralapú kontrollstandardjaira is támaszkodnak. A WBIF egységes együttműködési keretet biztosít az Európai Bizottság, a tagállamok bilaterális donorjai és a pénzügyi intézmények között. Minden beruházás a „ne árts” és a „senkit nem hagyunk hátra” elvre fog épülni, és hozzá fog járulni ahhoz a tágabb célkitűzéshez, hogy segítse a régiót az uniós szabályokkal és normákkal összhangban álló zöld, klímasemleges, az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens, digitális és inkluzív gazdaságra való átállásban.

Míg a fent említett két mechanizmus fogja felhasználni a pénzeszközök nagy részét, az eszköz költségvetésének egy kis részét (1,5 %-ot) az eszköz végrehajtásához kapcsolódó technikai és igazgatási segítségnyújtásra, így például az eszköz kezeléséhez és célkitűzéseinek eléréséhez szükséges előkészítő intézkedésekre, nyomonkövetési, kontroll-, ellenőrzési és értékelési tevékenységekre, különösen tanulmányokra, szakértői találkozókra, képzésekre, a kedvezményezett hatóságaival folytatott konzultációkra, konferenciákra, az érdekelt felekkel folytatott konzultációra, tájékoztatási és kommunikációs tevékenységekre – beleértve az inkluzív felkeresési tevékenységeket is –, valamint az Unió politikai prioritásainak intézményi kommunikációjára kell elkülöníteni. A kiadások emellett fedezhetik egyéb támogató tevékenységeket – így például a projektek vagy a programok gyakorlatban történő minőség-ellenőrzésének és nyomon követésének – a költségeit, valamint a reformok és beruházások értékelésével és végrehajtásával kapcsolatos partneri tanácsadás és szakértői közreműködés költségeit.

A nemzeti költségvetések részére történő közvetlen kifizetések és a pénzeszközöknek a beruházási javaslatok WBIF operatív tanácsa általi véleményezésre történő benyújtása érdekében történő rendelkezésre bocsátása a kedvezményezettek reformprogramjaiban meghatározott **kifizetési feltételek** terén tett előrehaladástól és e feltételek teljesítésétől függ. A kifizetési feltételek minőségi és mennyiségi lépések, valamint a konkrét társadalmi-gazdasági reformokhoz kapcsolódó kifizetések ütemtervének formáját öltik, a növekedés ösztönzése, a partnerek fenntartható konvergenciapályára állítása, valamint a bővítési folyamat alapkérdéseivel, többek között a jogállamisággal, a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelemmel kapcsolatos konkrét reformok felé terelése céljából.

¹ COM(2023) 337 final.

A makroszintű pénzügyi stabilitás, a hatékony és eredményes államháztartási gazdálkodás, az átláthatóság és a költségvetés felügyelete a kifizetések általános feltételei, amelyeknek teljesülniük kell a pénzeszközök felszabadításához. **A kifizetésekre rögzített féléves ütemterv szerint**, a kedvezményezett által a pénzeszközök felszabadítása iránt benyújtott, kellően indokolt kifizetési kérelmek alapján **kerül sor**, miután a Bizottság ellenőrizte a vonatkozó kifizetési feltételek teljesülését. Amennyiben a kifizetési feltételek nem teljesülnek, a Bizottság felfüggeszti a kifizetést, vagy a megfelelő összeget levonja a kifizetésből.

A kapcsolódó felfüggesztett pénzeszközök kifizetésére a reformprogramban meghatározott eredeti határidő utáni tizenkét hónapon belül kerülhet sor, feltéve, hogy a kifizetési feltételek teljesültek. Ezt a határidőt a végrehajtás első évében 24 hónapra ajánlott meghosszabbítani. Ellenkező esetben a megfelelő összeg levonható a kedvezményezett allokációjából, és a következő években újra elosztható a többi kedvezményezett között.

A nemzeti költségvetéseknek nyújtott finanszírozáshoz többszintű ellenőrzési és kontrollrendszer javasolt: először, szükség esetén, az országok reformprogramja szerinti reformok részeként elvégzik a kedvezményezettek ellenőrzési és kontrollrendszereinek reformját; másodszor, a Bizottság a projektciklus bármely szakaszában elvégezheti a nemzeti költségvetés-végrehajtási rendszerek részletes, rendszerszintű felülvizsgálatát. Amennyiben a végrehajtásra közvetett irányítás vagy vegyes finanszírozás (WBIF) révén kerül sor, a Bizottság a saját rendszerei mellett a pilléralapú értékelés hatálya alá tartozó szervezetek, többek között nemzetközi pénzügyi intézmények vagy uniós tagállami fejlesztési bankok kontrollrendszereire fog támaszkodni.

- **Összhang a szabályozási terület jelenlegi rendelkezéseivel**

Az ezen eszköz keretében nyújtott támogatás összhangban lesz a Nyugat-Balkánnak más uniós eszközökön, különösen az IPA III-on keresztül nyújtott kétoldalú támogatás egyéb formáival, és kiegészíti őket. A program a jelenlegi támogatásra épít, és megerősíti azt, és lehetővé teszi a régió számára, hogy felgyorsítsa a Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási terv végrehajtását. Célkitűzéseinek és céljainak elérése érdekében különös hangsúlyt kell fektetni azokra az ágazatokra, amelyek valószínűleg a társadalmi és gazdasági fejlődés kulcsfontosságú multiplikátoraként fognak működni, ezek: a konnektivitás, a közlekedés, az energia, a digitális átállás, az oktatás és a készségfejlesztés.

- **Összhang az Unió egyéb szakpolitikáival**

A rendelet végrehajtása összhangban lesz a külső tevékenységek egyéb területeivel és a külső szakpolitikákkal (pl. bővítési tárgyalások, előcsatlakozási támogatás). Az eszköz kiegészíti ezeket az erőfeszítéseket azáltal, hogy a jövőbeli uniós tagságra való felkészülés érdekében felgyorsítja a régió EU-hoz való társadalmi-gazdasági konvergenciáját.

2. JOGALAP, SZUBSZIDIARITÁS ÉS ARÁNYOSSÁG

- **Jogalap**

E javaslat az Európai Unió működéséről szóló szerződés 212. cikkén és 322. cikkén alapul. E javaslatot a Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződés 294. cikkében megállapított eljárás szerint terjeszti elő.

- **Szubszidiaritás (nem kizárólagos hatáskör esetén)**

A javasolt eszköz célja, hogy a bővítési politika keretében támogassa a nyugat-balkáni kedvezményezetteket az Európai Unióhoz való konvergencia elérésében, ezért az Unió van a

legjobb helyzetben ahhoz, hogy ilyen támogatást nyújtson. A tagjelölt és a potenciális tagjelölt országok uniós tagságra való felkészítése uniós szinten valósítható meg a legjobban.

Tekintettel az igényelt segítségnyújtás léptékére, az EU egyedülálló helyzetben van ahhoz, hogy időben, összehangolt és kiszámítható módon, hosszú távon nyújtson külső támogatást a Nyugat-Balkánnak. Az EU hitelfelvételi kapacitásánál fogva kedvező feltételek mellett tud hitelt nyújtani a Nyugat-Balkánnak, valamint többéves távlatban vissza nem térítendő támogatásokat és garanciákat tud biztosítani.

Azáltal, hogy az EU küldöttségein keresztül jelen van a helyszínen, átfogó hozzáférést tud biztosítani az egyes kedvezményezettekkel érintő fejleményekre vonatkozó információkhoz. Ez lehetővé teszi az EU számára, hogy folyamatosan tisztában legyen az új szükségletekkel és körülményekkel, és így a támogatást a változó igényekhez igazítsa, szorosan együttműködve más bilaterális vagy multilaterális donorokkal.

- **Arányosság**

A javaslat megfelel az arányosság elvének, amennyiben az említett célkitűzések európai szintű megvalósításához szükséges minimumra szorítkozik, és nem lépi túl az ehhez szükséges mértéket.

Az eszköz olyan célzott intézkedés, amelynek célja a gyorsított reformok támogatása egy olyan régióban, amelynek fel kell zárkóznia az EU-hoz annak érdekében, hogy az EU bővítése zökkenőmentesen és kölcsönösen előnyös módon valósulhasson meg. Struktúrája a lehető legnagyobb mértékben a meglévő támogatási struktúrán (IPA III) vagy ugyanazokon a finanszírozási modelleken (pl. WBIF), vagy meglévő, de egyszerűsített eszközökön (teljesítményalapú eszközök) alapul.

- **A jogi aktus típusának megválasztása**

Összhangban az Európai Unió működéséről szóló szerződés 212. cikkével, amely a harmadik országokkal folytatott együttműködés végrehajtására szolgáló intézkedések elfogadására a rendes jogalkotási eljárást határozza meg, a javaslat rendelet formáját ölti, ezáltal biztosítva egységes alkalmazását, teljes egészében kötelező jellegét és közvetlen alkalmazandóságát.

3. AZ UTÓLAGOS ÉRTÉKELESEK, AZ ÉRDEKELT FELEKKEL FOLYTATOTT KONZULTÁCIÓK ÉS A HATÁSVIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

- **Az érdekelt felekkel folytatott konzultációk**

Az érdekelt felekkel folytatott hivatalos konzultációra azért nem kerülhetett sor, mert sürgősen elő kellett készíteni a javaslatot, hogy azt a társjogalkotók időben elfogadhassák annak érdekében, hogy 2024-re működésbe léphessen.

Az EU biztosítja a megfelelő kommunikációt és láthatóságot az eszköz célkitűzéseivel és az eszköz keretében a Nyugat-Balkánon, az Unión belül és azon kívül végrehajtott intézkedésekkel kapcsolatban.

- **Hatásvizsgálat**

A javaslat politikai sürgőssége miatt nem lehetett hatásvizsgálatot végezni. A kezdeményezés elfogadását követő három hónapon belül bizottsági szolgálati munkadokumentum formájában elemző dokumentum készül, amely ismerteti a javaslat alapjául szolgáló bizonyítékokat.

- **Alapjogok**

Az eszköz keretébe tartozó támogatás nyújtásának előfeltétele, hogy a nyugat-balkáni kedvezményezettek továbbra is tiszteletben tartásuk a hatékony demokratikus mechanizmusokat és az azokhoz kapcsolódó intézményeket – többek között a többpárti parlamentáris rendszert – és a jogállamiságot, valamint biztosítsák az emberi jogok tiszteletben tartását, beleértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogainak tiszteletben tartását. A reformok iránti elkötelezettség és a hatóságok által kifejezett erős politikai akarat pozitív jel, amit a 2023. évi bővítési csomagról szóló bizottsági közleményben szereplő, a partnerek uniós csatlakozásra való felkészültségének állapotára vonatkozó bizottsági értékelés is megerősít.

4. KÖLTSÉGVETÉSI VONZATOK

Az eszközön keresztül biztosítandó maximális forrás a 2024–2027-es időszakra 6 milliárd EUR lesz valamennyi támogatástípus esetében, amelyből legfeljebb 2 milliárd EUR vissza nem térítendő támogatás, 4 milliárd EUR pedig az Unió által nyújtott kedvezményes hitel.

Ami a vissza nem térítendő támogatási komponenst illeti, az eszközt a többéves pénzügyi keret 6. fejezetében a többéves pénzügyi keret félidős felülvizsgálatának részeként javasolt kiegészítő forrásokból finanszíroznák. A többéves pénzügyi keretről szóló rendelet módosítása további 2 milliárd EUR-t irányoz elő a 6. fejezetben a Nyugat-Balkánnak nyújtott támogatásra.

A hitelekre a közös tartalékalapban 9 %-os tartalékfeltöltési rátával képeznek tartalékot, a feltöltést pedig a többéves pénzügyi keret félidős felülvizsgálatának részeként javasolt 2 milliárd EUR-ból kell finanszírozni, amely ezen eszköz keretösszegét fogja képezni.

A vissza nem térítendő támogatási komponens 1,5 %-át (30 millió EUR) az eszköz kezelésével kapcsolatos technikai és igazgatási segítségnyújtási kiadásokra kell elkülöníteni, beleértve a nyomon követést, a kommunikációt, az ellenőrzést és az értékelést is.

A vissza nem térítendő támogatási komponens fennmaradó részét, valamint a hitelkomponenst az I. mellékletben szereplő képlet alapján allokálják, ötvözve a kedvezményezett népességének a nyugat-balkáni régió teljes népességéhez viszonyított arányát és a nyugat-balkáni régió egy főre jutó átlagos GDP-jének az adott kedvezményezett egy főre jutó GDP-jéhez viszonyított arányát, a két tényező 60 %-os, illetve 40 %-os súlyozásával.

5. EGYÉB ELEMEK

- **Végrehajtás, nyomon követés, értékelés és jelentéstétel**

A rendelet részletesen rendelkezik a végrehajtásról, a nyomon követésről, a jelentéstételről és az értékelésről.

Az eszköz keretében történő végrehajtásra a költségvetési rendeletben meghatározott formák és végrehajtási módszerek szerint kerül sor.

Az eszköz végrehajtását a Bizottság folyamatosan figyelemmel kíséri. A Szerződések maradéktalan tiszteletben tartása mellett a Bizottság szolgálatai az eszköz végrehajtása keretében együtt fognak működni az Európai Külügyi Szolgálattal (EKSZ), hogy biztosítsák az Unió külső tevékenységének következetességét. Szerbiával és Koszovóval kapcsolatban az Európai Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője/a Bizottság alelnöke a Szerbia és Koszovó közötti kapcsolatok normalizálásáról szóló párbeszéd elősegítőjeként értékelést készít.

A kedvezményezetteknek a Bizottság által meghatározott kritériumokon alapuló nyomkövetési rendszert kell bevezetniük, és évente jelentést kell tenniük a Bizottságnak reformprogramjaik végrehajtásáról. Ez magában foglalja a reformprogramok kitűzött céljainak eléréséről és az azok elérése felé tett előrehaladásról, a belső kontrollrendszereik javításáról, költségvetésük végrehajtásáról, valamint a jogosulatlanul kifizetett vagy visszaélészerűen felhasznált és végül az EU által visszafizetett összegekről szóló jelentéstételt.

A Bizottság éves értékelést nyújt be az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és a rendelet 27. cikkében említett bizottságnak az eszköz keretében nyújtott pénzeszközök végrehajtásáról.

A Bizottság ezenkívül elvégzi a rendelet utólagos értékelését.

- **A javaslat egyes rendelkezéseinek részletes magyarázata**

Ez a rendelet létrehozza a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszközt.

Az I. fejezet (Általános rendelkezések) tartalmazza az eszköz tárgyát (1. cikk), a fogalommeghatározásokat (2. cikk), az eszköz általános és konkrét célkitűzéseit (3. cikk), az általános elveket (4. cikk), valamint a támogatás előfeltételeit (5. cikk).

A II. fejezet meghatározza az eszköz finanszírozási és végrehajtási módozatait. A 6. cikk meghatározza i. az eszköz pénzügyi keretösszegét vissza nem térítendő pénzügyi támogatás, valamint technikai és igazgatási segítségnyújtás formájában; és ii. a hitel formájában nyújtott támogatást. A 7. cikk ismerteti az eszköz végrehajtási formáit, azaz a költségvetési rendeletnek megfelelő közvetlen és közvetett irányítást. A 8. cikk megállapítja az eszközre alkalmazandó támogathatósági és származási szabályokat, ugyanakkor megállapítja, hogy az odaítélési eljárásokban a szabályok korlátozhatók valamely tevékenység jellege miatt, vagy ha egy tevékenység érinti a biztonságot és a közrendet. A 9. cikk a Bizottság és a kedvezményezettek között kötendő, az eszközről szóló megállapodással foglalkozik, amely elsősorban rögzíti az ellenőrzéssel és a kontrollal kapcsolatos rendelkezéseket, valamint a kifizetések folyósítására vonatkozó kötelezettségeket és feltételeket. Az átvitelekre, az éves részletekre és a kötelezettségvállalási előirányzatokra vonatkozó rendelkezéseket a 10. cikk tartalmazza.

A III. fejezet (Reformprogramok) részletezi a reformprogramok kidolgozásának követelményeit és alapjait (11. cikk), valamint a finanszírozás általános elveit, beleértve a folyósítások kifizetési feltételeit (12. cikk). A 13. cikk részletesen bemutatja a kedvezményezettek által benyújtandó reformprogramokat, az erre vonatkozó eljárást, valamint azokat az elemeket, amelyeket a reformprogramoknak tartalmazniuk kell, beleértve az eszközből finanszírozandó reformokat és beruházási területeket, valamint az eszközből származó pénzeszközök felhasználása során a szabálytalanságok, a csalás, a korrupció és az összeférhetetlenség megelőzésére, feltárására és korrekciójára szolgáló rendszereket.

A Bizottság a reformprogramokat a 14. cikkben meghatározott kritériumok alapján értékeli, és a 15. cikkben leírtaknak megfelelően végrehajtási határozatot hoz, amely többek között megállapítja a kifizetési feltételek kielégítő teljesítésének függvényében folyósítandó hiteltámogatás indikatív összegét, e teljesítés határidejét, valamint azt az előfinanszírozást, amelyre a kedvezményezettek jogosultak lesznek. A 16. cikk lehetővé teszi a Bizottság vagy a kedvezményezett számára, hogy javaslatot tegyen a reformprogram módosítására.

A 17. cikk a Bizottság és az egyes kedvezményezettek között megkötendő hitelmegállapodásokra, valamint a Bizottság által a piacokon történő hitelfelvételre vonatkozó szabályokra vonatkozik, míg a 18. cikk határozza meg a tartalékfeltöltési rátát és a ráta felülvizsgálatára irányadó szabályokat. A 19. cikk rendelkezik a beruházásoknak az eszköz keretében, a nyugat-balkáni beruházási kereten keresztül történő finanszírozására szolgáló mechanizmusról.

A kedvezményezetteknek nyújtható előfinanszírozás – 5. cikkben leírt előfeltételek tiszteletben tartására is figyelemmel történő – kifizetésének szabályait a 20. cikk határozza meg. A 21. cikk a makroszintű pénzügyi stabilitáshoz, a hatékony és eredményes államháztartási gazdálkodáshoz, a költségvetés átláthatóságához és felügyeletéhez kapcsolódó általános feltételek, valamint a reformprogramokban meghatározott kifizetési feltételek egyidejű teljesülése esetén alkalmazandó kifizetési eljárást részletezi.

A kifizetésekre félévente kerül sor azt követően, hogy a kedvezményezett a pénzeszközök felszabadítására irányuló kérelmet nyújtott be, amely bizonyítja a végrehajtandó minőségi és mennyiségi lépések formáját öltő, vonatkozó kifizetési feltételek kielégítő teljesítését. Amennyiben a Bizottság értékelése negatív, az összegnek a nem teljesített kifizetési feltételekhez kapcsolódó részét visszatartja. A visszatartott pénzeszközöket csak akkor szabadítják fel, ha a kedvezményezett a pénzeszközök felszabadítására irányuló későbbi kérelem részeként megfelelően megindokolta, hogy megtette a szükséges intézkedéseket a vonatkozó kifizetési feltételek kielégítő teljesítésének biztosítása érdekében. Ellenkező esetben a Bizottság újraoszthatja az összegeket más kedvezményezettek között. Ez a cikk azt is meghatározza, hogy nem fizetnek ki semmilyen összeget a 2028. december 31-ig nem teljesített minőségi vagy mennyiségi lépésekre, miközben felhatalmazza a Bizottságot, hogy csökkentse az összegeket, ha az Unió pénzügyi érdekei sérülnek, vagy ha a kedvezményezettek súlyosan megszegik az eszköz keretében kötött megállapodásokból eredő valamely kötelezettséget.

A IV. fejezet (Az Unió pénzügyi érdekeinek védelme) meghatározza a Bizottság és a kedvezményezettek által az eszköz végrehajtása feletti hatékony ellenőrzés biztosítása érdekében követendő rendelkezéseket. A 22. cikk részletezi az eszközről szóló megállapodásban, valamint a hitelmegállapodásokban feltüntetendő kötelezettségeket, amelyek magukban foglalják az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás, korrupció, összeférhetetlenség és szabálytalanságok megelőzésére, feltárására és korrekciójára, valamint a kettős finanszírozás elkerülésére és a hűtlen kezelésben érintett pénzeszközök visszafizettetését célzó jogi lépések megtételére irányuló megfelelő intézkedéseket, az eszköz keretében nyújtott pénzeszközök kedvezményezettjeire vonatkozó megfelelő adatok gyűjtését, valamint adott esetben a Bizottságra, az Európai Csalás Elleni Hivatalra (OLAF) és az Európai Ügyészségre (EPPO) ruházandó jogokat. Ez a cikk arra is feljogosítja a Bizottságot, hogy csökkentse vagy visszafizettesse az összegeket az Unió pénzügyi érdekeinek sérelme esetén, vagy ha a kedvezményezettek súlyosan megszegik az eszköz keretében kötött megállapodásokból eredő valamely kötelezettséget. A 23. cikk meghatározza a kedvezményezettek belső kontrollrendszereire vonatkozó rendelkezéseket.

Az V. fejezet (Nyomon követés, jelentéstétel és értékelés) tartalmazza a nyomon követés és értékelés során használt mutatók és eredménykeretek meghatározására vonatkozó rendelkezéseket (24. cikk), továbbá rendelkezik az eszköz utólagos értékeléséről (25. cikk).

A VI. fejezet (Záró rendelkezések) meghatározza a hatáskör-átruházás gyakorlatát a tartalékfeltöltési ráta tekintetében (26. cikk), a komitológiai eljárást (27. cikk), a tájékoztatásra, a kommunikációra és a nyilvánosságra vonatkozó rendelkezéseket (28. cikk), valamint rendelkezik a hatálybalépésről (29. cikk).

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE**a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz létrehozásáról**

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 212. cikkére és 322. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

tekintettel a Számvevőszék véleményére,

rendes jogalkotási eljárás keretében,

mivel:

- (1) Az Unió és a nyugat-balkáni partnerek² közös érdeke, hogy előmozdítsák az utóbbiak politikai, jogi és gazdasági rendszereinek reformjára irányuló erőfeszítéseket, jövőbeli uniós tagságukat célul kitűzve. Az uniós tagság kilátása erőteljes átalakító hatással bír, mivel megszilárdítja a pozitív demokratikus, politikai, gazdasági és társadalmi változásokat.
- (2) Az uniós tagság előnyeinek egy részét már a csatlakozás előtt biztosítani kell. Ezen előnyök középpontjában a gazdasági konvergencia áll. A nyugat-balkáni partnerek gazdasági konvergenciájának szintje jelenleg a vásárlóerő-egységben számított, egy főre jutó GDP-ben kifejezve továbbra is alacsony, az uniós átlag 30–50 %-át teszi ki, és nem javul elég gyorsan.
- (3) Ezen egyenlőtlenség csökkentése érdekében az Európai Bizottság közleményt fogadott el a Nyugat-Balkánra vonatkozó növekedési tervről, amely négy pilléren alapul: a) az EU egységes piacába való integráció fokozása; b) az uniós szabályokon és normákon alapuló regionális gazdasági integráció előmozdítása a meglévő közös regionális piaci cselekvési terv teljes körű végrehajtása révén; c) a régióban a növekedés felgyorsítására, a gazdasági konvergencia előmozdítására és a regionális stabilitás megerősítésére irányuló reformok elmélyítése; és d) új finanszírozási eszköz létrehozása: ez a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz.
- (4) A szóban forgó növekedési terv végrehajtásához növelni kell a finanszírozást egy célzott, új finanszírozási eszköz, azaz a Reform- és Növekedéstámogató Eszköz keretében, hogy az segítse a régiót a növekedést ösztönző reformok, a regionális integráció és a közös regionális piac megvalósításában.
- (5) E célok elérése érdekében különös hangsúlyt kell fektetni a beruházási területek tekintetében azokra az ágazatokra, amelyek valószínűleg a társadalmi és gazdasági

² Albánia, Bosznia-Hercegovina, Észak-Macedónia, Koszovó*, Montenegró és Szerbia.

* Ez a megnevezés nem érinti a jogállással kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244/1999 sz. ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.

fejlődés kulcsfontosságú multiplikátoraként fognak működni, ezek: a konnektivitás, beleértve a közlekedést, az energia, a zöld és digitális átállás, az oktatás és a készségfejlesztés.

- (6) A közlekedési infrastruktúra elengedhetetlen a nyugat-balkáni partnerek közötti és az EU-val való összeköttetések javításához. Hozzá kell járulnia a régió uniós integrációjához. A Bizottság a transzeurópai közlekedési keret (TEN-T) felülvizsgálatára irányuló javaslatába beillesztett egy új folyosót, amely áthalad a nyugat-balkáni régión (Nyugat-Kelet-Mediterrán folyosó). A TEN-T hálózatnak referenciaként kell szolgálnia a régió közlekedési infrastruktúrájának finanszírozásához.
- (7) Az eszköznek támogatnia kell azokat a beruházásokat és reformokat, amelyek előmozdítják a kedvezményezetteknek a gazdaság és a társadalom digitális átalakulásához vezető útját, összhangban a „Digitális iránytű 2030-ig: a digitális évtized megvalósításának európai módja”³ című bizottsági közleményben bemutatott, 2030-as uniós jövőképpel. Az eszköznek törekednie kell arra, hogy megkönnyítse az általános célkitűzések és a digitális célok kedvezményezettek általi elérését az Unióra tekintettel. Amint azt a Bizottság a 2023. június 15-i közleményében⁴ felvázolta, az 5G kiberbiztonsággal kapcsolatos eszköztárnak referenciaként kell szolgálnia a régióban a digitális infrastruktúra biztonságát, rezilienciáját és integritásának védelmét biztosító uniós finanszírozáshoz.
- (8) Az eszköz keretében nyújtott uniós támogatás nem helyettesítheti az (EU) 2021/1529 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁵ alapján nyújtott, a kedvezményezettek uniós tagságra való felkészítésére összpontosító kétoldalú és regionális támogatást, hanem kiegészíti azt és hozzáadódik ahhoz, lehetőség szerint a már meglévő mechanizmusok és struktúrák felhasználásával. A megközelítésnek a meglévő bővítési módszertanra, nevezetesen a 2020. évi felülvizsgált módszertanra⁶, valamint az ugyanerre az évre vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási tervre⁷ kell épülnie.
- (9) Az eszköz keretében nyújtott támogatást általános és konkrét célkitűzések teljesítéséhez, meghatározott kritériumok és egyértelmű kifizetési feltételek alapján kell biztosítani. Az eszköz általános célkitűzéseinek a regionális gazdasági integráció, az Unió egységes piacába való fokozatos integráció, a nyugat-balkáni gazdaságok társadalmi-gazdasági konvergenciája, valamint az uniós jogszabályoknak, szabályoknak, normáknak, szakpolitikáknak és gyakorlatoknak való megfelelés uniós tagság céljából történő felgyorsításának kell lennie. Az eszköznek elő kell segítenie továbbá a bővítési folyamat alapkérdéseivel – többek között a jogállamisággal, a közbeszerzéssel és az állami támogatások ellenőrzésével, az államháztartási gazdálkodással és a korrupció elleni küzdelemmel – kapcsolatos reformok felgyorsítását. Ezeket a célkitűzéseket egymást kölcsönösen erősítő módon kell megvalósítani.
- (10) Az eszköznek elő kell mozdítania a fejleszthetőségi elveket, tiszteletben tartva az egyéb uniós programok és eszközök keretében nyújtott támogatáshoz viszonyított

³ COM(2021) 118 final.

⁴ „Az 5G kiberbiztonsággal kapcsolatos eszköztár végrehajtása”, COM(2023) 4049 final.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1529 rendelete (2021. szeptember 15.) az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III) létrehozásáról (HL L 330., 2021.9.20., 1. o., ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj?locale=hu>).

⁶ COM(2022) 57 final.

⁷ COM(2020) 641 final.

adicionális, és törekedve az e rendelet szerinti segítségnyújtás és az Unió, a tagállamok, a harmadik országok, a multilaterális és regionális szervezetek és jogalanyok által nyújtott egyéb támogatások közötti átfedések elkerülésére.

- (11) Az eszköznek biztosítani kell az összhangot az Unió külső tevékenységének az Európai Unióról szóló szerződés 21. cikkében meghatározott általános célkitűzéseivel, és támogatnia kell e célkitűzéseket, beleértve az Európai Unió Alapjogi Chartájában rögzített alapvető jogok tiszteletben tartását is. Az eszköz biztosítani fogja különösen az emberi jogok és a jogállamiság védelmét és előmozdítását.
- (12) Az eszköz hatálya alá tartozó tevékenységeknek támogatniuk kell a fenntartható fejlődési célok, a Párizsi Megállapodás és az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye, a biológiai sokféleségről szóló ENSZ-egyezmény, valamint az elsivatagosodás elleni küzdeletről szóló ENSZ-egyezmény felé teendő lépéseket, és nem idézhet elő környezetkárosodást, illetve nem lehet ártalmas a környezetre vagy az éghajlatra. Az eszköz keretében finanszírozott intézkedéseknek összhangban kell lenniük a kedvezményezettek nemzeti energia- és klímatervével, nemzetileg meghatározott hozzájárulásával és a klímasemlegesség 2050-ig történő elérésére irányuló törekvésükkel. Az eszköznek hozzá kell járulnia az éghajlatváltozás mérséklését célzó intézkedésekhez, és az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásaihoz való alkalmazkodásra való képességhez, és elő kell segítenie az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciát.
- (13) E rendelet végrehajtásakor figyelembe kell venni az egyenlőségközpontú Unióra vonatkozó stratégiának megfelelően az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség elvét. A rendelet végrehajtásának elő kell mozdítania a nemek közötti egyenlőséget, valamint a női önrendelkezés elősegítését, továbbá törekednie kell a nők és a lányok jogainak védelmére és előmozdítására a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó uniós cselekvési tervekkel, valamint a vonatkozó tanácsi következtetésekkel és nemzetközi egyezményekkel összhangban. Az eszköz végrehajtásának összhangban kell lennie a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló egyezménnyel, és biztosítani kell az akadálymentességet a beruházások és a technikai segítségnyújtás terén.
- (14) E rendeletnek ezért elő kell mozdítania a Nyugat-Balkánra vonatkozó zöld menetrendet⁸ a környezetvédelem megerősítése, az éghajlatváltozás mérsékléséhez való hozzájárulás és az éghajlatváltozással szembeni reziliencia növelése, valamint az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés felgyorsítása révén.
- (15) Az eszköznek – az európai zöld megállapodást mint Európa fenntartható növekedési stratégiáját, valamint az éghajlatváltozással és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzések intézményközi megállapodásban foglalt kötelezettségvállalásokkal összhangban történő kezelésének fontosságát tükrözve – hozzá kell járulnia annak az átfogó célnak az eléréséhez, hogy az uniós költségvetési kiadások 30 %-át éghajlat-politikai célkitűzésekre, 2024-ben 7,5 %-át, 2026-ban és 2027-ben pedig 10 %-át a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzésekre fordítsák. A WBIF-en keresztül folyósított vissza nem térítendő pénzügyi támogatás legalább 37 %-ának éghajlat-politikai célkitűzésekre kell irányulnia. Az eszköznek olyan tevékenységeket kell támogatnia, amelyek teljes mértékben tiszteletben tartják az Unió éghajlat-politikai és

⁸

SWD(2020) 223 final, 2020.10.6.

környezetvédelmi normáit és prioritásait, valamint az (EU) 2020/852 rendelet⁹ 17. cikkének értelmében vett, a jelentős károkozás elkerülését célzó elvet.

- (16) A Bizottságnak a tagállamokkal és a kedvezményezettekkel együttműködve hozzá kell járulnia a segítségnyújtás átláthatóságának és elszámoltathatóságának növeléséhez, többek között megfelelő belső kontrollrendszerek és csalás elleni politikák végrehajtása révén. Az eszköz keretébe tartozó támogatás rendelkezésre bocsátásának előfeltétele, hogy a kedvezményezettek mindegyike továbbra is tiszteletben tartsa és megóvja a hatékony demokratikus mechanizmusokat és intézményeket – többek között a többpárti parlamentáris rendszert – és a jogállamiságot, valamint biztosítsa az emberi jogok tiszteletben tartását, ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait. További előfeltételként kell meghatározni, hogy Szerbia és Koszovó konstruktívan részt vegyen kapcsolataik normalizálásában annak érdekében, hogy teljes mértékben végrehajtsák a normalizáláshoz vezető útról szóló megállapodásból és annak végrehajtási mellékletéből, és az eddigi párbeszéd keretében elért valamennyi megállapodásból származó minden kötelezettségüket, és tárgyalásokat kezdjenek a kapcsolatok normalizálásáról szóló átfogó megállapodásról.
- (17) Az eszközön keresztül nyújtandó uniós támogatás maximális összege a 2024–2027-es időszakra folyó áron 6 milliárd EUR lesz, amelyből legfeljebb 2 milliárd EUR vissza nem térítendő támogatás, 4 milliárd EUR pedig az Unió által nyújtott kedvezményes pénzügyi támogatási hitel, amelyre a 2 milliárd EUR-ból kell tartalékot képezni. A teljes összeg legalább felét a nyugat-balkáni beruházási kereten (WBIF) keresztül kell allokálni, beleértve a vissza nem térítendő támogatás teljes összegét, levonva a technikai segítségnyújtásra elkülönített 1,5 %-ot és a hitelekre vonatkozó tartalékfeltöltéshez szükséges összeget.
- (18) Ez a rendelet az ezen eszköz teljes időtartamára pénzügyi keretösszeget határoz meg, amely az éves költségvetési eljárás során az elsődleges referenciaösszeget jelenti az Európai Parlament és a Tanács számára a költségvetési fegyelemről, a költségvetési ügyekben való együttműködésről és a hatékony és eredményes pénzgazdálkodásról, valamint az új saját forrásokról és az új saját források bevezetésére irányuló ütemtervről szóló, az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság közötti, 2020. december 16-i intézményközi megállapodás 18. pontja értelmében.
- (19) Az (EU) 2021/947 rendelet 31. cikke (3) bekezdésének második mondatától eltérve az ezen eszköz keretében nyújtott hitelek eredő pénzügyi kötelezettségek nem támogathatók a külső tevékenységi garanciából. Az ezen eszköz keretében hitel formájában nyújtott támogatásnak az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 220. cikke (1) bekezdésének értelmében pénzügyi támogatásnak kell minősülnie. Az egyes kedvezményezetteknek járó finanszírozás indikatív összegét az I. mellékletben megállapított képlet szerint kell kiszámítani, ötvözve a kedvezményezett népességének a nyugat-balkáni régió teljes népességéhez viszonyított arányát és a nyugat-balkáni régió egy főre jutó átlagos GDP-jének az adott kedvezményezett egy főre jutó GDP-jéhez viszonyított arányát, a két tényező 60 %-os, illetve 40 %-os súlyozásával. Ha a pénzeszközök felszabadításához szükséges kifizetési feltételek nem teljesülnek, a

⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendelete (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról (HL L 198., 2020.6.22., 13. o.).

Bizottság az összeg egy részét vagy egészét újraoszthatja más kedvezményezettek között.

- (20) Erre a rendeletre az Európai Parlament és a Tanács által az EUMSZ 322. cikke alapján elfogadott horizontális költségvetési szabályokat kell alkalmazni. E szabályokat az (EU, Euratom) 2018/1046 európai parlamenti és tanácsi rendelet¹⁰ állapítja meg, és e szabályok meghatározzák különösen a költségvetés elkészítésére és – vissza nem térítendő támogatások, közbeszerzés, közvetett irányítás, pénzügyi támogatás, vegyes finanszírozás és a külső szakértők költségeinek megtérítése útján történő – végrehajtására vonatkozó eljárást, továbbá rendelkeznek a pénzügyi szereplők felelősségével kapcsolatos ellenőrzésekről.
- (21) Az eszköz keretében lehetővé kell tenni, hogy az odaítélési eljárások során korlátozni lehessen a támogathatóságot a tevékenység sajátos jellege miatt, illetve akkor, ha a tevékenység hatással van a biztonságra vagy a közrendre.
- (22) Az eszköz hatékony végrehajtásának biztosítása – többek között a nyugat-balkáni kedvezményezettek európai értékláncokba való integrációjának elősegítése – érdekében az ezen eszköz keretében finanszírozott és beszerzett valamennyi árunak és anyagnak a tagállamokból, a kedvezményezettektől, az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás szerződő feleitől, az (EU) 2021/947 európai parlamenti és tanácsi rendelet¹¹ I. mellékletének és az (EU) 2021/1529 európai parlamenti és tanácsi rendelet I. mellékletének hatálya alá tartozó országokból, valamint olyan országokból kell származnia, amelyek számára a Bizottság a kedvezményezetteknek a külső támogatás kölcsönös igénybevételének lehetőségét biztosítja, kivéve, ha az áruk és anyagok észszerű feltételek mellett nem szerezhetők be az említett országok egyikében sem.
- (23) Az uniós költségvetés évenkénti meghatározására vonatkozó elv tiszteletben tartása mellett biztosítani kell annak lehetőségét, hogy az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelettel összhangban a rugalmassági mechanizmusok más szakpolitikák – többek között a pénzeszközök átvitele és újbóli lekötése – tekintetében is alkalmazhatók legyenek az uniós pénzeszközök hatékony felhasználásának biztosítása érdekében, ezáltal maximalizálva az eszköz keretében rendelkezésre álló uniós pénzeszközöket.
- (24) A Nyugat-Balkánra vonatkozó eszköz végrehajtását az egyes nyugat-balkáni kedvezményezettek célzott reform- és beruházási prioritásaiból álló koherens és kiemelt csomagnak (reformprogram) kell alátámasztania, amely keretet biztosít a társadalmi-gazdasági növekedés fellendítéséhez, egyértelműen illeszkedik az uniós csatlakozási követelményekhez, és összhangban áll velük. A reformprogram átfogó keretként fog szolgálni az eszköz célkitűzéseinek eléréséhez.

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács (EU, Euratom) 2018/1046 rendelete (2018. július 18.) az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról, az 1296/2013/EU, az 1301/2013/EU, az 1303/2013/EU, az 1304/2013/EU, az 1309/2013/EU, az 1316/2013/EU, a 223/2014/EU és a 283/2014/EU rendelet és az 541/2014/EU határozat módosításáról, valamint a 966/20/EU, Euratom rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 193., 2018.7.30., 1. o., ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj?locale=hu>).

¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/947 rendelete (2021. június 9.) a Szomszédági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (Globális Európa) létrehozásáról, a 466/2014/EU európai parlamenti és tanácsi határozat módosításáról és hatályon kívül helyezéséről, valamint az (EU) 2017/1601 európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 480/2009/EK, Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 209., 2021.6.14., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj?locale=hu>).

- (25) Az uniós támogatás folyósítását a kifizetési feltételeknek való megfeleléstől és a Bizottság által értékelt és hivatalosan jóváhagyott reformprogramokban meghatározott reformok végrehajtása terén elért mérhető előrehaladástól kell függővé tenni. A pénzeszközök felszabadítását ennek megfelelően kell strukturálni, tükrözve az eszköz célkitűzéseit.
- (26) A reformprogramoknak tartalmazniuk kell a célzott reformintézkedéseket és a kiemelt beruházási területeket, az ezen intézkedések kielégítő végrehajtása terén tett előrehaladást vagy a teljesítést jelző minőségi és mennyiségi lépések formáját öltő kifizetési feltételeket, valamint az említett intézkedések végrehajtására vonatkozó indikatív ütemtervet. Ezeket a lépéseket legkésőbb 2027. augusztus 31-re meg kell tervezni, ugyanakkor az e lépések tárgyát képező intézkedések teljes végrehajtása 2027 utánra is terjedhet, de legkésőbb 2028. december 31-ig le kell zárulnia.
- (27) A reformprogramoknak be kell mutatniuk az eszközből nyújtott pénzeszközök felhasználása során a szabálytalanságok, a korrupció, a csalás és az összeférhetetlenség hatékony megelőzésére, feltárására és korrekciójára szolgáló, a kedvezményezettek által alkalmazott rendszert, valamint az eszközből és a más uniós programokból vagy donoroktól származó kettős finanszírozás elkerülését célzó intézkedéseket.
- (28) A reformprogramok keretében hozott intézkedéseknek adott esetben hozzá kell járulniuk a hatékony államháztartási irányítási és kontrollrendszer javításához, a korrupció, a csalás és a szervezett bűnözés elleni küzdelemhez, valamint az állami támogatások ellenőrzésének hatékony rendszeréhez, mindezek célja, hogy valamennyi vállalkozás számára tisztességes feltételeket biztosítsanak. Ezeket az intézkedéseket a kedvezményezetteknek egy valószínűsíthető időpontig kell végrehajtania, amelyet az egyes intézkedéseknek megfelelően adott esetben az eszköz végrehajtásának korai szakaszában meg lehet határozni.
- (29) A Bizottságnak az e rendeletben meghatározott kritériumok listája alapján értékelnie kell az egyes reformprogramokat. E rendelet végrehajtása egységes feltételeinek biztosítása érdekében a Bizottságra végrehajtási hatásköröket kell ruházni, hogy jóváhagyhassa az említett reformprogramokat. Ezeket a végrehajtási hatásköröket a 182/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek¹² megfelelően kell gyakorolni. A Bizottság megfelelően figyelembe fogja venni a 2010/427/EU tanácsi határozatot és adott esetben az EKSZ szerepét, különösen az uniós támogatás előfeltétele teljesülésének nyomon követésekor.
- (30) Az e rendeletben említett bizottsági végrehajtási határozatnak ugyanakkor a költségvetési rendelet 110. cikkének (2) bekezdése szerint munkaprogramot kell képeznie az e rendelet szerinti vissza nem térítendő pénzügyi támogatás összege tekintetében.
- (31) Tekintettel az eszköz végrehajtásával kapcsolatos rugalmasság szükségességére, lehetővé kell tenni a kedvezményezettek számára, hogy a végrehajtási határozat módosítására irányuló, indokolással ellátott kérelmet nyújtson be a Bizottsághoz, amennyiben a reformprogramot – beleértve a vonatkozó kifizetési feltételeket is – objektív körülmények miatt részben vagy egészében már nem tudnák megvalósítani. A

¹² Az Európai Parlament és a Tanács 182/2011/EU rendelete (2011. február 16.) a Bizottság végrehajtási hatásköreinek gyakorlására vonatkozó tagállami ellenőrzési mechanizmusok szabályainak és általános elveinek megállapításáról (HL L 55., 2011.2.28., 13. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj?locale=hu>).

kedvezményezettnek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy indokolással ellátott kérelmet nyújthasson be a reformprogram módosítására, adott esetben kiegészítések előterjesztésével is.

- (32) A Bizottságnak is lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a végrehajtási határozatot módosítsa, különösen a rendelkezésre álló összegekben bekövetkezett változások figyelembevétele érdekében.
- (33) Abban az esetben, ha az eszköz keretében nyújtott támogatás újraelosztása egy kedvezményezettnek további támogatást eredményezne, a kedvezményezettnek felülvizsgált reformprogramot kell benyújtania, amely tartalmazza az elérendő kiegészítő intézkedéseket.
- (34) Minden egyes kedvezményezettrel az eszközről szóló megállapodást kell kötni az Unió és a kedvezményezettek közötti pénzügyi együttműködés elveinek megállapítása, valamint az eszköz keretében nyújtott uniós finanszírozás kontrolljával, felügyeletével, nyomon követésével, értékelésével, jelentésével és ellenőrzésével kapcsolatos szükséges mechanizmusok, az adókra, vámokra és illetékekre vonatkozó szabályok, továbbá a szabálytalanságok, a csalás, a korrupció és az összeférhetetlenség megelőzésére, feltárására, kivizsgálására és korrekciójára irányuló intézkedések meghatározása érdekében. Következésképpen minden egyes kedvezményezettrel hitelmegállapodást is kell kötni, amely konkrét rendelkezéseket állapít meg a hitel formájában nyújtott finanszírozás kezelésére és végrehajtására vonatkozóan.
- (35) Lehetővé kell tenni, hogy a reformprogramban előirányozott pénzügyi támogatás megvalósulhasson hitel formájában. Tekintettel a nyugat-balkáni partnerek finanszírozási igényeire, helyénvaló a pénzügyi támogatást az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 220a. cikkében előírt – és ugyanott egységes finanszírozási módszerként meghatározott – diverzifikált finanszírozási stratégia szerint megszervezni, mivel ez várhatóan növelni fogja az uniós kötvények likviditását, valamint az uniós kötvénykibocsátás vonzerejét és költséghatékonyágát.
- (36) Helyénvaló rendkívül kedvezményes feltételekkel hitelt nyújtani a kedvezményezetteknek legfeljebb 40 éves futamidővel, és 2034 előtt nem megkezdeni a tőketörlesztést. Helyénvaló továbbá eltérni az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 220. cikkének (4) bekezdésétől.
- (37) Tekintettel arra, hogy a kedvezményezetteknek az ezen eszköz keretében hitelek formájában nyújtott támogatással kapcsolatos pénzügyi kockázatok hasonlóak az (EU) 2021/947 rendelet szerinti hitelnyújtási műveletekhez kapcsolódó pénzügyi kockázatokhoz, az e rendelet szerinti hitelekbelől származó pénzügyi kötelezettségre vonatkozóan 9 %-os tartalékfeltöltési rátával kell tartalékot képezni, összhangban az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 211. cikkével, és a tartalékfeltöltés finanszírozását ezen eszköz 2 milliárd EUR keretösszegéből kell fedezni.
- (38) Annak biztosítása érdekében, hogy a tartalékfeltöltési ráta mindenkor a pénzügyi kockázatoknak megfelelő mértékű legyen, a Bizottságot fel kell hatalmazni arra, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 290. cikke alapján jogi aktusokat fogadjon el a tartalékfeltöltési ráta módosítására vonatkozóan. Különösen fontos, hogy a Bizottság az előkészítő munkája során megfelelő konzultációkat folytasson, többek között szakértői szinten, és hogy e konzultációkra a jogalkotás minőségének javításáról szóló, 2016. április 13-i intézményközi megállapodásnak¹³ megfelelően

¹³ HL L 123., 2016.5.12., 1. o.

kerüljön sor. A felhatalmazáson alapuló jogi aktusok előkészítésében való egyenlő részvétel biztosítása érdekében az Európai Parlament és a Tanács a tagállamok szakértőivel egyidejűleg kézhez kap minden dokumentumot, és szakértőik rendszeresen részt vehetnek a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok előkészítésével foglalkozó bizottsági szakértői csoportok ülésein.

- (39) Annak érdekében, hogy maximalizálni lehessen az uniós pénzügyi támogatás multiplikátorhatását a további beruházások vonzása céljából, valamint hogy az EU ellenőrzést gyakorolhasson a kiadások felett, a reformprogramokat támogató infrastrukturális beruházásokat a WBIF-en keresztül kell végrehajtani. Az egyedi projekteket vagy programokat csak a reformprogramokban meghatározott vonatkozó kifizetési feltételek teljesítését követően lehet véleményezésre benyújtani a WBIF operatív testületéhez. Amennyiben egy éven belül nem teljesülnek a beruházásokra vonatkozó megfelelő kifizetési feltételek, a Bizottság újraoszthatja a WBIF keretében nyújtott beruházási finanszírozást a fennmaradó kedvezményezettek között.
- (40) Annak biztosítása érdekében, hogy a kedvezményezettek az első reformok végrehajtásához induló finanszírozással rendelkezzenek, minden kedvezményezett számára biztosítani kell előfinanszírozás formájában az ezen eszköz keretében nyújtott pénzügyi támogatás teljes összegének legfeljebb 7 %-át, a finanszírozás rendelkezésre állására és az eszköz keretében nyújtott támogatás előfeltételeinek tiszteletben tartására is figyelemmel.
- (41) Fontos garantálni mind a rugalmasságot, mind a programozhatóságot a nyugat-balkáni kedvezményezetteknek nyújtott uniós támogatás során. E célból az eszköz keretében rendelkezésre álló pénzeszközöket meghatározott féléves ütemterv szerint kell felszabadítani, a finanszírozás rendelkezésre állására is figyelemmel, a kedvezményezettek által benyújtott, a pénzeszközök felszabadítására irányuló kérelem alapján, valamint azt követően, hogy a Bizottság ellenőrizte, hogy kielégítően teljesülnek-e a makroszintű pénzügyi stabilitással, a hatékony és eredményes államháztartási gazdálkodással, a költségvetés átláthatóságával és felügyeletével kapcsolatos általános feltételek, valamint a vonatkozó kifizetési feltételek egyaránt. Amennyiben egy kifizetési feltétel nem teljesül a reformprogramot jóváhagyó határozatban megadott indikatív ütemtervvel összhangban, a Bizottság visszatarthatja az említett feltételeknek megfelelő pénzösszegek egy részét vagy egészét. A megfelelő visszatartott pénzeszközök kifizetésére a pénzeszközök felszabadítására nyitva álló következő időszakban és az indikatív ütemtervben meghatározott eredeti határidő után legfeljebb tizenkét hónappal kerülhet sor, feltéve, hogy a kifizetési feltételek teljesültek. A végrehajtás első évében ezt a határidőt az eredeti negatív értékeléstől számított 24 hónapra kell meghosszabbítani.
- (42) Az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 116. cikkének (2) és (5) bekezdésétől eltérve helyénvaló az állami költségvetéshez való hozzájárulásra nyitva álló kifizetési határidőt úgy meghatározni, hogy az a kedvezményezettnek történő folyósítás engedélyezéséről szóló határozat közlésének napján kezdődjön, valamint kizárni, hogy a Bizottság a kedvezményezettnek késedelmi kamatot fizessen.
- (43) Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 29. cikke és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 215. cikkének (2) bekezdése alapján elfogadott uniós korlátozó intézkedések keretében nem bocsátható rendelkezésre – sem közvetlenül, sem közvetve – pénzeszköz vagy gazdasági erőforrás a jegyzékbe vett jogi személyek, szervezetek és szervek számára, illetve javára. Ennélfogva ezek a

jegyzékbe vett szervezetek, valamint a tulajdonukban vagy ellenőrzésük alatt álló szervezetek nem kaphatnak támogatást az eszközből.

- (44) Az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelettel, a 883/2013/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelettel¹⁴, valamint a 2988/95/EK, Euratom¹⁵ és a 2185/96/Euratom, EK¹⁶ és az (EU) 2017/1939 tanácsi rendelettel¹⁷ összhangban az Unió pénzügyi érdekeit arányos intézkedések útján kell védeni, ideértve a szabálytalanságok, a csalás, a korrupció, az összeférhetetlenség és a kettős finanszírozás megelőzésére, feltárására, korrekciójára és kivizsgálására, az eltűnt, jogtalanul kifizetett vagy szabálytalanul felhasznált pénzeszközök visszafizettetésére irányuló intézkedéseket.
- (45) Így különösen az Európai Csalás Elleni Hivatalnak (OLAF) a 2185/96/Euratom, EK és a 883/2013/EU, Euratom rendelettel összhangban képesnek kell lennie arra, hogy igazgatási vizsgálatokat – többek között helyszíni ellenőrzéseket és vizsgálatokat – végezzen annak megállapítása céljából, hogy történt-e olyan csalás, korrupció vagy bármely más jogellenes tevékenység, amely sérti az Unió pénzügyi érdekeit.
- (46) Az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 129. cikkével összhangban a Bizottság, az OLAF, az Európai Számvevőszék és adott esetben az Európai Ügyészség számára biztosítani kell a szükséges jogokat és hozzáférést, többek között az uniós pénzeszközök felhasználásában részt vevő harmadik feleknek is így kell eljárniuk.
- (47) A Bizottságnak biztosítania kell, hogy az Unió pénzügyi érdekei az eszköz keretében hatékony védelemben részesüljenek. Ugyanakkor, tekintettel a nyugat-balkáni kedvezményezetteknek közvetett irányítás keretében is nyújtott pénzügyi támogatás nagy múltjára, valamint figyelembe véve az uniós belsőkontroll-standardokhoz és -gyakorlatokhoz való fokozatos igazodásukat, a Bizottság nagymértékben támaszkodhat a nemzeti belső kontrollrendszerek és csalásmegelőzési rendszerek működésére. Különösen a Bizottságot és az OLAF-ot haladéktalanul tájékoztatni kell a szabálytalanság, csalás, korrupció és összeférhetetlenség minden olyan gyanús esetéről, amely hatással van az eszköz szerinti pénzeszközök felhasználására.
- (48) Ezenfelül a kedvezményezetteknek haladéktalanul jelenteniük kell a Bizottságnak valamely első közigazgatási vagy bírósági ténymegállapítás tárgyát képező szabálytalanságokat – többek között a csalást –, és tájékoztatniuk kell a Bizottságot a közigazgatási és bírósági eljárások alakulásáról. A tagállamokban bevált gyakorlatokhoz való igazodás céljából e jelentéstételt elektronikus úton kell elvégezni, a Bizottság által létrehozott szabálytalanságkezelő rendszer alkalmazásával.

¹⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 883/2013/EU, Euratom rendelete (2013. szeptember 11.) az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) által lefolytatott vizsgálatokról, valamint az 1073/1999/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet és az 1074/1999/Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 248., 2013.9.18., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj?locale=hu>).

¹⁵ A Tanács 2988/95/EK, Euratom rendelete (1995. december 18.) az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről (HL L 312., 1995.12.23., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj?locale=hu>).

¹⁶ A Tanács 2185/96/Euratom, EK rendelete (1996. november 11.) az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek csalással és egyéb szabálytalanságokkal szembeni védelmében a Bizottság által végzett helyszíni ellenőrzésekről és vizsgálatokról (HL L 292., 1996.11.15., 2. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj?locale=hu>).

¹⁷ A Tanács (EU) 2017/1939 rendelete (2017. október 12.) az Európai Ügyészség létrehozására vonatkozó megerősített együttműködés bevezetéséről (HL L 283., 2017.10.31., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj?locale=hu>).

- (49) Minden kedvezményezettnek létre kell hoznia egy olyan nyomonkövetési rendszert, amely információt szolgáltat a program kifizetési feltételeinek teljesítéséről szóló, a pénzeszközök felszabadítására irányuló féléves kérelmet kísérő féléves jelentés számára. A kedvezményezetteknek olyan adatokat és információkat kell gyűjtenie, amelyek lehetővé teszik az eszköz által támogatott intézkedésekkel kapcsolatos szabálytalanságok, csalás, korrupció és összeférhetlenség megelőzését, feltárását és korrekcióját, és biztosítaniuk kell az ezen adatokhoz és információkhoz való hozzáférést.
- (50) A Bizottságnak biztosítania kell, hogy egyértelmű nyomonkövetési és értékelési mechanizmusok álljanak rendelkezésre az uniós költségvetés végrehajtása során a hatékony elszámoltathatóság és átláthatóság biztosítása érdekében, valamint az e rendelet célkitűzéseinek elérése terén tett haladás hatékony értékelése érdekében.
- (51) A Bizottságnak éves jelentést kell benyújtania az Európai Parlamentnek és az e rendeletben említett bizottságnak a rendelet és az eszköz végrehajtása terén elért eredményekről.
- (52) A Bizottságnak el kell végeznie az eszköz értékelését annak lejártakor.
- (53) A kedvezményezettek kommunikációs kapacitásait meg kell erősíteni, hogy erős és szabad pluralista média álljon rendelkezésre, és hogy a közvélemény támogassa és megértse az uniós értékeket, a potenciális uniós tagsággal járó előnyöket és kötelezettségeket, valamint hogy kezelje a dezinformációt és az információmanipulációt. Biztosítani kell továbbá az uniós finanszírozás láthatóságát.
- (54) Mivel e rendelet célkitűzéseit a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, az Unió szintjén azonban ezek a célkitűzések jobban megvalósíthatók, az Unió intézkedéseket hozhat az EUSZ 5. cikkében foglalt szubszidiaritás elvének megfelelően. Az arányosságnak az említett cikkben foglalt elvével összhangban ez a rendelet nem lépi túl az e célok eléréséhez szükséges mértéket.
- (55) Tekintettel arra, hogy az eszköz rövid végrehajtási időszakkal ambiciózus általános célkitűzéseket fogalmazott meg, e rendeletnek az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon kell hatályba lépnie,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

I. FEJEZET

Általános rendelkezések

1. cikk

Tárgy

- (1) Ez a rendelet létrehozza a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszközt (a továbbiakban: az eszköz).

Megállapítja az eszköz célkitűzéseit, finanszírozását, a 2024–2027-es időszakra szóló költségvetést, az annak keretében nyújtott uniós finanszírozás formáit és az e finanszírozás nyújtására vonatkozó szabályokat.

- (2) Az eszköz támogatást nyújt a nyugat-balkáni partnereknek a III. fejezetben meghatározott reformprogramjaik végrehajtását célzó társadalmi-gazdasági reformok és beruházások megvalósításához.

2. cikk

Fogalommeghatározások

E rendelet alkalmazásában:

1. „kedvezményezett”: a következők bármelyike: Albánia, Bosznia-Hercegovina, Észak-Macedónia, Koszovó*, Montenegró és Szerbia;
2. „bővítési csomag”: az EU bővítési politikájáról szóló éves közlemény és az azt kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentumok;
3. „az eszközről szóló megállapodás”: a Bizottság és a kedvezményezett között létrejött megállapodás, amely megállapítja a kedvezményezett és a Bizottság e rendelet alapján folytatott pénzügyi együttműködésének alapelveit. E megállapodás az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 114. cikke (2) bekezdésének értelmében vett finanszírozási megállapodásnak minősül a 6. cikk (2) bekezdésének a) pontja szerinti pénzeszközök tekintetében;
4. „hitelmegállapodás”: a Bizottság és a kedvezményezett között létrejött megállapodás, amely meghatározza az eszközből nyújtott támogatására alkalmazandó feltételeket;
5. „reformprogramok”: az egyes kedvezményezettek célzott reformjainak és kiemelt beruházási területeinek koherens és rangsorolt összességéből álló átfogó csomag, amely tartalmazza az intézkedések kielégítő előrehaladását vagy befejezését jelző kifizetési feltételeket, valamint az intézkedések végrehajtásának indikatív ütemtervét;
6. „intézkedések”: a III. fejezetben meghatározott, a reformprogramokba foglalt reformok és beruházások;
7. „kifizetési feltételek”: a pénzeszközök felszabadításának feltételei, amelyek a kedvezményezettek által végrehajtandó, megfigyelhető és mérhető minőségi vagy mennyiségi lépések formáját öltik, a III. fejezet szerinti reformprogramokban a pénzeszközök felszabadításának feltételeként meghatározottak szerint;
8. „vegyesfinanszírozási művelet”: az uniós költségvetésből támogatott olyan művelet, amely az uniós költségvetésből nyújtott nem visszafizetendő támogatási formákat ötvöztet fejlesztési vagy egyéb állami pénzügyi intézményektől, vagy kereskedelmi pénzügyi intézményektől és befektetőktől származó visszafizetendő támogatási formákkal.

3. cikk

Az eszköz célkitűzései

- (1) Az eszköz általános célkitűzései az alábbiak:
- a) a regionális gazdasági integráció és az Unió egységes piacába való fokozatos integráció felgyorsítása;

* Ez a megnevezés nem érinti a jogállással kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244/1999 sz. ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.

- b) a kedvezményezettek gazdasági Unióhoz való társadalmi-gazdasági konvergenciájának felgyorsítása;
- c) az uniós értékekkel, joggal, szabályokkal, normákkal, szakpolitikákkal és gyakorlatokkal való összehangolás uniós tagság céljából történő felgyorsítása.

(2) Az eszköz konkrét célkitűzései többek között a következők:

- a) a kedvezményezettek átállásának felgyorsítása olyan fenntartható és inkluzív gazdaságokra, amelyek képesek ellenállni az uniós egységes piac versenypiaci nyomásának, valamint stabil beruházási környezetre;
- b) a regionális gazdasági integráció ösztönzése, különösen a közös regionális piac létrehozása terén elért eredmények révén;
- c) a kedvezményezettek uniós egységes piacba való gazdasági integrációjának fokozása;
- d) a regionális gazdasági integráció és az EU egységes piacába való fokozott integráció támogatása a régióon belüli összeköttetéseknek a transzeurópai hálózatokkal összhangban történő javítása révén;
- e) a zöld átállás felgyorsítása a Nyugat-Balkánra vonatkozó 2020. évi zöld menetrenddel összhangban, valamennyi gazdasági ágazatra, különösen az energiaágazatra kiterjedően, beleértve a dekarbonizált, klímasemleges, az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens és körforgásos gazdaságra való átállást is;
- f) a digitális átalakulás – mint a fenntartható fejlődés és az inkluzív növekedés előmozdítója – támogatása;
- g) az innováció fellendítése, különösen a kkv-k esetében, valamint a zöld és digitális átállás támogatása érdekében;
- h) a minőségi oktatási, képzési, átképzési és továbbképzési politika, valamint a foglalkoztatáspolitikai élénkítése;
- i) a bővítési folyamat alapkérdéseinek, többek között a jogállamiságnak, a demokráciának, az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartásának további erősítése, a független igazságszolgáltatás, a megerősített biztonság, valamint a csalás, a korrupció, a szervezett bűnözés és a pénzmosás, a terrorizmus finanszírozása, az adókijátszás és az adócsalás elleni küzdelem előmozdítása révén; a nemzetközi jog betartása; a média és a tudományos élet szabadságának erősítése, valamint a civil társadalom számára támogató környezet előmozdítása; a szociális párbeszéd előmozdítása; a nemek közötti egyenlőség, a megkülönböztetésmentesség és a tolerancia előmozdítása a kisebbségekhez tartozó személyek jogai tiszteletben tartásának biztosítása és megerősítése érdekében;
- j) a közigazgatás hatékonyságának megerősítése, valamint az átláthatóság, a strukturális reformok és a jó kormányzás támogatása minden szinten, többek között az államháztartási gazdálkodás, a közbeszerzések és az állami támogatások ellenőrzése területén; a nyugat-balkáni kedvezményezetteknek a nemzetközi igazságszolgáltatás támogatásában és érvényesítésében részt vevő kezdeményezések és szervek támogatása.

4. cikk
Általános elvek

- (1) Az eszköz keretében megvalósuló együttműködés – annak minden formája tekintetében – alapul veszi és előmozdítja a fejlesztéshatékonysági elveket, nevezetesen: a kedvezményezettek fejlesztési prioritásokkal kapcsolatos felelősségvállalását, az eredményorientáltságot, az inkluzív partnerségeket, az átláthatóságot és a kölcsönös elszámoltathatóságot. Az együttműködés az erőforrások eredményes és hatékony elosztásán és felhasználásán alapul.
- (2) Az eszköz keretében nyújtott támogatás kiegészíti az egyéb uniós programok és eszközök keretében nyújtott támogatásokat. Az e rendelet keretében finanszírozásra jogosult tevékenységek támogatásban részesülhetnek más uniós programokból és eszközökből is, feltéve, hogy az adott támogatás nem ugyanazon költségeket fedezi.
- (3) A Bizottság és a tagállamok fellépésük kiegészítő jellegének és hatékonyságának előmozdítása érdekében együttműködnek, és törekednek az e rendelet alapján nyújtott támogatások és az Unió, a tagállamok, harmadik országok, multilaterális és regionális szervezetek és jogalanyok, például nemzetközi szervezetek és az érintett nemzetközi pénzügyi intézmények, ügynökségek és nem uniós donorok által nyújtott egyéb támogatások közötti átfedés elkerülésére, összhangban a külső támogatás területén történő operatív koordináció megerősítésére vonatkozó, már kialakult alapelvekkel, többek között a tagállamokkal való fokozott helyi szintű koordináció révén.
- (4) Az eszköz szerinti tevékenységekben általánosan érvényesíteni kell az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás, a biológiai sokféleség, a környezetvédelem, az emberi jogok, a demokrácia, a nemek közötti egyenlőség és adott esetben a katasztrófakockázat-csökkentés szempontjait, valamint támogatni kell a fenntartható fejlődési célok megvalósítása terén elért előrehaladást azon integrált tevékenységek előmozdítása érdekében, amelyek járulékos előnyöket teremthetnek és koherens módon többféle célkitűzést teljesíthetnek. E tevékenységek elkerülik a meg nem térülő eszközöket; emellett a „ne árts” és a „senkit nem hagyunk hátra” elvet, valamint az európai zöld megállapodást alátámasztó, a fenntarthatóság általános érvényesítésére irányuló megközelítést követik.
- (5) A kedvezményezettek és a Bizottság biztosítják a férfiak és nők közötti egyenlőségnek, a nemek közötti egyenlőség érvényesítésének és a nemi dimenzió integrálásának figyelembevételét és előmozdítását a reformprogramok előkészítése és az eszköz végrehajtása során. A kedvezményezettek és a Bizottság megteszik a megfelelő lépéseket a nemek, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékosságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés megakadályozása érdekében. A Bizottság a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó cselekvési tervek keretében történő rendszeres jelentéstétel keretében fog beszámolni ezekről az intézkedésekről.
- (6) Az eszköz nem támogathat olyan tevékenységeket vagy intézkedéseket, amelyek összeegyeztethetetlenek a kedvezményezettek nemzeti energia- és klímatervével, a Párizsi Megállapodás szerinti nemzetileg meghatározott hozzájárulásával, valamint a klímasemlegesség 2050-ig történő elérésére irányuló törekvéssel, vagy amelyek előmozdítják a fosszilis tüzelőanyagokba történő beruházásokat, vagy jelentős káros hatást gyakorolnak a környezetre vagy az éghajlatra.

- (7) A Bizottság a tagállamokkal és a kedvezményezettekkel együttműködve hozzájárul a támogatásnyújtás során biztosítandó fokozott átláthatóság és elszámoltathatóság iránti uniós kötelezettségvállalások végrehajtásához, többek között a belső kontrollrendszerek és a csalás elleni politikák végrehajtásának és megerősítésének előmozdítása által és azáltal, hogy – webalapú adatbázisok révén – elérhetővé teszi a támogatás volumenére és elosztására vonatkozó információkat, továbbá biztosítja, hogy az adatok összehasonlíthatók, valamint könnyen hozzáférhetők, megoszthatók és közzétehetők legyenek.

5. cikk

Az uniós támogatás előfeltételei

- (1) Az eszköz keretébe tartozó támogatás nyújtásának előfeltételei, hogy a kedvezményezettek továbbra is megóvják és tiszteletben tartják a hatékony demokratikus mechanizmusokat – többek között a többpárti parlamentáris rendszert – és a jogállamiságot, valamint biztosítsák az emberi jogok tiszteletben tartását, beleértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogainak tiszteletben tartását. További előfeltételként kell meghatározni, hogy Szerbia és Koszovó konstruktívan részt vegyen kapcsolataik normalizálásában annak érdekében, hogy teljes mértékben végrehajtsák a normalizáláshoz vezető útról szóló megállapodásból és annak végrehajtási mellékletéből, és az eddigi párbeszéd keretében elért valamennyi megállapodásból származó minden kötelezettségüket, és tárgyalásokat kezdjenek a kapcsolatok normalizálásáról szóló átfogó megállapodásról.
- (2) A Bizottság a pénzeszközöknek az eszköz keretében a kedvezményezettek részére történő felszabadítása előtt és az eszköz keretében nyújtott támogatás teljes időtartama alatt nyomon követi az (1) bekezdésben meghatározott előfeltételek teljesülését, megfelelően figyelembe véve a legújabb bővítési csomagot. A Bizottság határozatot fogadhat el, amelyben megállapítja, hogy ezen előfeltételek némelyike nem teljesül, és mindenekelőtt a 21. cikk szerint visszatarthatja a pénzeszközök felszabadítását, függetlenül a 16. cikk (3) bekezdésében említett kifizetési feltételek teljesülésétől.

II. FEJEZET

Finanszírozás és végrehajtás

6. cikk

Költségvetés

- (1) A (2) és a (3) bekezdés alapján az eszközön keresztül rendelkezésre bocsátott források összege a 2024–2027-es időszakban nem haladhatja meg a 6 000 000 000 EUR-t.
- (2) Az eszköz végrehajtását szolgáló pénzügyi keretösszeg a 2024. január 1-jétől 2027. december 31-ig terjedő időszakra 2 000 000 000 EUR, amelyből:
- a) 98,5 % a kedvezményezetteknek a reformprogramok végrehajtásához nyújtott vissza nem térítendő pénzügyi támogatás formáját ölti;

- b) 1,5 %-ot a (6) bekezdés szerinti kiadásokra kell elkülöníteni.
- (3) A hitel formájában nyújtott támogatás legfeljebb 4 000 000 000 EUR összegig áll rendelkezésre a 2024. január 1-jétől 2027. december 31-ig tartó időszak alatt. Ez az összeg nem képezi a külső tevékenységi garanciának az (EU) 2021/947 rendelet 31. cikkének (4) bekezdése értelmében vett összegének részét.
- (4) A Bizottság a 15. cikkben említett megfelelő végrehajtási határozatban az I. mellékletben meghatározott módszertannak megfelelően meghatározza az egyes kedvezményezettek számára rendelkezésre álló finanszírozás kezdeti indikatív összegét, amelyet az e rendelet 29. cikk szerinti hatálybalépésének napján rendelkezésre álló legfrissebb adatok alapján számítanak ki. Az indikatív összegek a végrehajtás során a 21. cikkben meghatározott elvekkel összhangban változhatnak.
- (5) A 19. cikk értelmében az (EU) 2021/1529 rendelet¹⁸ 12. cikkében említett nyugat-balkáni beruházási keretből (WBIF) rendelkezésre bocsátott pénzeszközök összegének el kell érnie az (1) bekezdésben említett teljes összeg legalább 50 %-át. Ez a hozzájárulás tartalmazza az e cikk (2) bekezdésének a) pontjában említett vissza nem térítendő pénzügyi támogatás teljes összegét a tartalékfeltöltés összegének levonása után.
- (6) A (2) bekezdés b) pontjában említett források felhasználhatók az eszköz végrehajtásához kapcsolódó technikai és igazgatási segítségnyújtásra, így például az eszköz irányításához és célkitűzéseinek megvalósításához szükséges előkészítő intézkedésekre, nyomonkövetési, kontroll-, ellenőrzési és értékelési tevékenységekre, különösen tanulmányokra, szakértői találkozókra, képzésekre, a kedvezményezettek hatóságaival folytatott konzultációkra, konferenciákra, az érdekelt felekkel folytatott konzultációra, tájékoztatási és kommunikációs tevékenységekre, többek között inkluzív felkeresési tevékenységekre, valamint az Unió politikai prioritásainak intézményi kommunikációjára, amennyiben e rendelet célkitűzéseivel kapcsolódnak, az információfeldolgozásra és -cserére összpontosító informatikai hálózatokkal kapcsolatos kiadásokra, szervezeti információtechnológiai eszközökre, valamint minden egyéb kiadás fedezésére, amely a központban és az uniós küldöttségeknél merül fel az eszközhöz szükséges igazgatási és együttműködési támogatással összefüggésben. Végezetül, a kiadások emellett fedezhetik egyéb támogató tevékenységeknek – így például a projektek vagy a programok gyakorlatban történő minőség-ellenőrzésének és nyomon követésének – a költségeit, valamint a reformok és beruházások értékelésével és végrehajtásával kapcsolatos partneri tanácsadás és szakértői közreműködés költségeit.

7. cikk

Az uniós finanszírozás végrehajtása és formái

- (1) Az eszköz végrehajtása az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelettel összhangban történik, közvetlen irányítás vagy közvetett irányítás keretében az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 62. cikke (1) bekezdése első albekezdésének c) pontjában említett szervezetek valamelyikének közreműködésével.

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1529 rendelete (2021. szeptember 15.) az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III) létrehozásáról (HL L 330., 2021.9.20., 1. o.).

- (2) Uniós finanszírozás az (EU, Euratom) 2018/1046 rendeletben meghatározott bármely formában nyújtható, különösen pénzügyi támogatás, vissza nem térítendő támogatás, közbeszerzés és vegyesfinanszírozási műveletek formájában.
- (3) A szükséges működési és pénzügyi kapacitástól függően a vegyesfinanszírozási műveleteket végrehajtó megbízott szervezet lehet az Európai Beruházási Bank vagy az Európai Beruházási Alap, multilaterális európai finanszírozási intézmények, például az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank vagy kétoldalú európai finanszírozási intézmények, például fejlesztési bankok. Amennyiben lehetséges, az eszköz keretében nyújtott vegyesfinanszírozási műveletek végrehajtását a tagállamok vagy harmadik felek által nyújtott pénzügyi támogatás további formáival kell kiegészíteni.

8. cikk

A személyek és szervezetek támogathatóságára, az áruk és az anyagok eredetére, valamint az eszköz szerinti korlátozásra vonatkozó szabályok

- (1) Az eszköz alapján finanszírozott tevékenységekre vonatkozó közbeszerzési és a vissza nem térítendő támogatás odaítélésére vonatkozó eljárásokban részt vehetnek nemzetközi és regionális szervezetek, valamint valamennyi természetes személy, akik a következő országok állampolgárai, illetve olyan jogi személyek, amelyek ténylegesen székhellyel rendelkeznek a következő országokban:
- a) a tagállamok, a kedvezményezettek, az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás szerződő felei, valamint az (EU) 2021/947 rendelet I. mellékletének és az (EU) 2021/1529 rendelet I. mellékletének hatálya alá tartozó országok;
 - b) olyan országok, amelyek számára a Bizottság a kedvezményezetteknek a külső támogatás kölcsönös igénybevételének lehetőségét biztosítja.
- (2) Az (1) bekezdés b) pontjában említett kölcsönös igénybevételi lehetőség minden olyan esetben – legalább egyéves, korlátozott időtartamra – biztosítható, amikor egy ország egyenlő feltételek mellett támogatásra jogosítja az uniós jogalanyokat és az eszköz alapján jogosult országok jogalanyait.
- A Bizottság az érintett kedvezményezettel folytatott konzultációt követően határoz a kölcsönös igénybevételi lehetőségről.
- (3) Az eszköz keretében finanszírozott és beszerzett valamennyi árunak és anyagnak az (1) bekezdés a) és b) pontjában említett valamely országból kell származnia, kivéve, ha az áruk és anyagok észszerű feltételek mellett nem szerezhetők be az említett országok egyikében sem. Emellett a (6) bekezdésben foglalt korlátozásokra vonatkozó szabályok is alkalmazandók.
- (4) Az e cikkben megállapított támogathatósági szabályok nem alkalmazandók és nem keletkeztetnek állampolgársághoz kapcsolódó korlátozásokat az olyan természetes személyekre vonatkozóan, akik egy támogatható vállalkozó vagy adott esetben alvállalkozó alkalmazásában vagy vele más jogszerű szerződéses viszonyban állnak, kivéve, ha az állampolgársághoz kapcsolódó korlátozások a (6) bekezdésben előírt szabályokon alapulnak.
- (5) A valamely szervezettel együtt társfinanszírozott, vagy az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 62. cikke (1) bekezdésének c) pontjában említett szervezetekkel közvetlen vagy közvetett irányítás útján végrehajtott tevékenységek esetében az említett

szervezetekre vonatkozó szabályok is alkalmazandók. Ez nem érinti a (6) bekezdés alapján megállapított korlátozásokat, amelyeknek megfelelően tükröződniük kell az e szervezetekkel kötött megállapodásokban.

- (6) Az áruk és anyagok (1) és (3) bekezdésben említett támogathatósági szabályai és származása, valamint a (4) bekezdésben említett természetes személyek állampolgársága a következő esetekben korlátozható az odaítélési eljárásokban részt vevő jogalanyok állampolgársága, földrajzi elhelyezkedése vagy jellege, valamint az áruk és anyagok földrajzi származása tekintetében:
- a) amennyiben ilyen korlátozásokra a tevékenység vagy az egyedi odaítélési eljárás sajátos jellege és/vagy célkitűzései miatt van szükség, és/vagy amennyiben ezek a korlátozások szükségesek a tevékenység hatékony végrehajtásához;
 - b) amennyiben a tevékenység vagy az egyedi odaítélési eljárások hatással vannak a biztonságra vagy a közrendre, különösen az Unió, annak tagállamai vagy bármely kedvezményezett stratégiai eszközei és érdekei tekintetében, beleértve a digitális infrastruktúra (többek között az 5G hálózati infrastruktúra), a kommunikációs és információs rendszerek és a kapcsolódó ellátási láncok biztonságát, rezilienciáját és integritásának védelmét.
- (7) A nem támogatható országokból származó ajánlattevők és részvételre jelentkezők támogathatóknak tekinthetők sürgős esetekben vagy a szolgáltatásoknak az érintett országok és területek piacán tapasztalt hiánya esetén, vagy más olyan kellően indokolt esetekben, amikor a támogathatósági szabályok alkalmazása lehetetlenné tenné vagy túlzottan megnehezítené egy tevékenység megvalósítását.

9. cikk

Az eszközről szóló megállapodás

- (1) A Bizottság minden egyes kedvezményezettel az eszközről szóló megállapodást köt az eszköz végrehajtására vonatkozóan, e megállapodás meghatározza a kedvezményezetteknek az eszközből nyújtott finanszírozás folyósítására tekintettel fennálló kötelezettségeit és a kifizetési feltételeket.
- (2) Az eszközről szóló megállapodást a 17. cikkel összhangban hitelmegállapodásokkal kell kiegészíteni, amelyek konkrét rendelkezéseket határoznak meg a hitel formájában nyújtott finanszírozás kezelésére és végrehajtására vonatkozóan.
- (3) A kedvezményezettek csak az eszközről szóló vonatkozó megállapodások és az alkalmazandó hitelmegállapodások hatálybalépését követően részesülhetnek finanszírozásban.
- (4) Az egyes kedvezményezettekkel kötött, eszközről szóló megállapodás és hitelmegállapodások, valamint az uniós pénzeszközökben részesülő személyekkel vagy szervezetekkel aláírt megállapodások biztosítják az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 129. cikkében meghatározott kötelezettségek teljesítését.
- (5) Az eszközről szóló megállapodás részletes rendelkezéseket állapít meg különösen a következőkre vonatkozóan:
- a) a kedvezményezettek elkötelezettsége a hatékonyabb és eredményesebb kontrollrendszerek irányába történő előrelépés, valamint a pénzmosás, a terrorizmus finanszírozása, az adókikerülés, az adócsalás és az adókijátszás elleni küzdelem fokozása iránt;

- b) a pénzeszközök 21. cikk szerinti felszabadítására, visszatartására, csökkentésére és újraelosztására vonatkozó szabályok;
- c) az eszköz szerinti irányítással, kontrollal, felügyelettel, nyomon követéssel, értékeléssel, jelentéstétellel és ellenőrzéssel, valamint a rendszer-felülvizsgálatokkal, a vizsgálatokkal, a csalás elleni intézkedésekkel és az együttműködéssel kapcsolatos tevékenységek;
- d) a Bizottságnak történő, azzal kapcsolatos jelentéstételre vonatkozó szabályok, hogy teljesültek-e és hogyan a 12. cikkben említett kifizetési feltételek;
- e) az adókra, illetékekre és díjakra vonatkozó szabályok, az (EU) 2021/947 rendelet 27. cikkének (9) és (10) bekezdésével összhangban;
- f) a szabálytalanságok, a csalás, a korrupció és az összeférhetlenség megelőzését, feltárását, kivizsgálását és korrekcióját szolgáló intézkedések és az a kötelezettség, hogy a szabálytalanságok, a csalás, a korrupció és az összeférhetlenség gyanús vagy tényleges eseteiről és azok nyomon követéséről haladéktalanul értesíteni kell a Bizottságot és az OLAF-ot;
- g) a 22. és a 23. cikkben említett kötelezettségek, beleértve a kedvezményezett általi adatgyűjtésre, valamint a Bizottság és az OLAF hozzáféréseire vonatkozó pontos szabályokat és időkeretet;
- h) eljárás annak biztosítására, hogy a hiteltámogatás folyósítási kérelmei a rendelkezésre álló hitelösszegeken belül maradjanak, figyelembe véve a 6. cikk (3) bekezdését;
- i) a Bizottság azon jogosultsága, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő és a kedvezményezett által nem orvosolt szabálytalanság, csalás, korrupció és összeférhetlenség vagy az eszközről szóló megállapodásból eredő valamely kötelezettség súlyos megsértése esetén arányosan csökkentheti az eszközből nyújtott támogatást és visszafizettetheti az eszköz célkitűzéseinek elérésére fordított bármely összeget, vagy kérheti a hitel lejárat előtti visszafizetését;
- j) az eszköz végrehajtásának nyomon követését és a 3. cikkben meghatározott célkitűzések elérésének értékelését célzó, kedvezményezettek általi jelentéstétel szabályai és módozatai.

10. cikk

Átvitelek, éves részletek, kötelezettségvállalási előirányzatok

- (1) Az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 12. cikkének (4) bekezdésétől eltérve a fel nem használt, eszköz szerinti kötelezettségvállalási és kifizetési előirányzatokat automatikusan át kell vinni, és azok a következő pénzügyi év december 31-ig lekötethetők és felhasználhatók. A következő pénzügyi évben először az átvitt összeget kell felhasználni.
- (2) A Bizottság az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 12. cikkének (6) bekezdése szerint tájékoztatja az Európai Parlamentet és a Tanácsot az átvitt kötelezettségvállalási előirányzatokról.
- (3) Az (EU, Euratom) 2018/1046 rendeletnek az előirányzatok újbóli rendelkezésre bocsátásáról szóló 15. cikkétől eltérve az eszköz szerinti valamely tevékenység teljes

vagy részleges végre nem hajtásának eredményeképpen visszavont kötelezettségvállalások összegének megfelelő kötelezettségvállalási előirányzatok újra elérhetővé válnak az eredeti költségvetési tétel számára.

- (4) Az egy pénzügyi évnél hosszabb időszakon átívelő tevékenységekre vonatkozó költségvetési kötelezettségvállalásokat az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 112. cikke (2) bekezdésének megfelelően több éven keresztül éves részletekre lehet bontani.

III. FEJEZET

Reformprogramok

11. cikk

A reformprogramok benyújtása

- (1) Annak érdekében, hogy az eszköz keretében támogatásban részesülhessen, minden kedvezményezett benyújt a Bizottságnak egy, az eszköz időtartamára vonatkozó reformprogramot, amely a legutóbbi gazdasági reformprogram strukturális reformokra vonatkozó részére, a 2023 májusában a gazdasági és pénzügyi párbeszéd során elfogadott, kapcsolódó közös szakpolitikai iránymutatásra, adott esetben a nemzeti növekedési stratégiájára, a felülvizsgált bővítési módszertanra, a legutóbbi bővítési csomagra és a Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási tervre épül.
- (2) A reformprogramok meghatározzák a 3. cikkben meghatározott általános és konkrét célkitűzések elérése érdekében a kedvezményezett által végrehajtandó reformokat, valamint a beruházási területeket. A reformprogramok átfogó és koherens csomagban tartalmazzák a reformok végrehajtását célzó intézkedéseket. Az alapkérdések, többek között a jogállamiság, a korrupció elleni küzdelem, az alapvető jogok és a véleménynyilvánítás szabadsága területén a reformprogramok tükrözik a legutóbbi bővítési csomagban szereplő értékeléseket.
- (3) A reformprogram összhangban van az EU-val folytatott gazdasági és pénzügyi párbeszéd keretében a Bizottsághoz benyújtott legújabb makrogazdasági és költségvetési szakpolitikai kerettel.
- (4) A reformprogramok összhangban vannak a kedvezményezett csatlakozási pályájával összefüggésben meghatározott reformprioritásokkal és egyéb releváns dokumentumokkal, például a stabilizációs és társulási megállapodással, a nemzeti energia- és klímatervvvel, a Párizsi Megállapodás szerinti nemzetileg meghatározott hozzájárulással és a klímasemlegesség 2050-ig történő elérésére irányuló törekvéssel, és támogatják őket.
- (5) A reformprogramok tiszteletben tartják a 4. cikkben meghatározott általános elveket.
- (6) A Bizottság felkéri a kedvezményezetteket, hogy e rendelet hatálybalépésétől számított három hónapon belül nyújtsák be reformprogramjukat.
- (7) Abban az esetben, ha az eszközből nyújtott támogatás újraelosztása azt eredményezi, hogy a kedvezményezett további támogatásban részesül, a Bizottság felkéri a

kedvezményezettet, hogy három hónapon belül nyújtson be az eszköz hátralévő időtartamára vonatkozó felülvizsgált reformprogramot.

12. cikk

A reformprogramok szerinti finanszírozási elvek

- (1) Az eszköz ösztönzi az egyes kedvezményezettek reformprogramjának végrehajtását azáltal, hogy kifizetési feltételeket szab a pénzeszközök felszabadításához. Ezek a kifizetési feltételek a 6. cikk (2) bekezdésének a) pontja és a 6. cikk (3) bekezdése szerinti pénzeszközökre vonatkoznak, és minőségi vagy mennyiségi lépések formáját öltik. E lépések tükrözik az eszköz 3. cikkben meghatározott különböző célkitűzéseinek eléréséhez kapcsolódó konkrét társadalmi-gazdasági reformok – többek között a bővítési folyamat alapkérdései és a jogállamiság – terén a legutóbbi bővítési csomaggal összhangban elért eredményeket.
A kifizetési feltételek teljesítése – teljesítésük mértékétől függően – a pénzeszközök teljes vagy részleges felszabadítását vonja maga után.
- (2) A 19. cikkben említett alapon keresztül végrehajtott finanszírozás tekintetében az (1) bekezdésben említett kifizetési feltételek teljesítése előzetes validációnak minősül. A pénzeszközök kifizetésére azt követően kerül sor, hogy kézhez vették a WBIF keretében a donorok hozzájárulásainak fogadására létrehozott közös alap alapkezelői által benyújtott kifizetési kérelmet.
- (3) A makroszintű pénzügyi stabilitás, a hatékony és eredményes államháztartási gazdálkodás, az átláthatóság és a költségvetés felügyelete a kifizetések általános feltételei, amelyeknek teljesülniük kell a pénzeszközök bármely felszabadításához.

13. cikk

A reformprogramok tartalma

- (1) A reformprogramok különösen a következő elemeket határozzák meg, amelyeket kellően meg kell indokolni és alá kell támasztani:
 - a) a 3. cikkben meghatározott célkitűzésekre koherens, átfogó és megfelelően kiegyensúlyozott választ adó intézkedések, beleértve a strukturális reformokat, a beruházásokat és adott esetben az előfeltételeknek való megfelelést biztosító intézkedéseket;
 - b) az intézkedések 11. cikkben említett elvekkel, stratégiákkal, tervekkel és programokkal való összhangjának bemutatása;
 - c) annak kifejtése, hogy az intézkedések várhatóan milyen mértékben járulnak hozzá az éghajlatpolitikai és környezetvédelmi célkitűzésekhez;
 - d) a reformok és beruházások tekintetében a pénzeszközök felszabadításának indikatív ütemterve és tervezett kifizetési feltételei, legkésőbb 2027. augusztus 31-ig végrehajtandó minőségi és mennyiségi lépések formájában;
 - e) a reformprogram kedvezményezett általi hatékony nyomon követésére, jelentésére és értékelésére vonatkozó intézkedések, beleértve a (2) bekezdésben meghatározott vonatkozó mutatókat is;

- f) a kedvezményezett szabálytalanságok, csalás, korrupció és összeférhetetlenség hatékony megelőzésére, feltárására és korrekciójára, valamint az állami támogatások ellenőrzésére vonatkozó szabályok érvényesítésére szolgáló rendszerének bemutatása;
 - g) bármely egyéb releváns információ.
- (2) A reformprogramok eredményalapúak, és olyan mutatókat tartalmaznak, amelyek segítségével értékelni lehet a meghatározott általános és konkrét célkitűzések megvalósítása terén elért eredményeket. E mutatók adott esetben nemzetközileg elfogadott mutatókon és a kedvezményezettek politikáihoz kapcsolódó, már rendelkezésre álló mutatókon alapulnak. A mutatóknak a lehető legnagyobb mértékben összhangban kell lenniük az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III) eredménykeretében, az EFFA+ eredménymérési keretében és a WBIF-ben foglalt fő szervezeti mutatókkal.

14. cikk

A reformprogramok Bizottság általi értékelése

- (1) A Bizottság indokolatlan késedelem nélkül értékeli az egyes kedvezményezettek reformprogramjának vagy adott esetben a program módosításainak relevanciáját, átfogó jellegét és megfelelőségét. Az értékelés során a Bizottság szorosan együttműködik az érintett kedvezményezettel, és észrevételeket tehet, illetve további információkat kérhet.
- (2) A reformprogramok értékelésekor a Bizottság figyelembe veszi a kedvezményezetttről rendelkezésre álló releváns analitikai információkat, a kedvezményezett által a 13. cikkben említettek szerint benyújtott indokolást és bizonyítékokat, valamint minden egyéb releváns információt, így különösen a 11. cikkben felsorolt információkat.
- (3) Értékelésében a Bizottság a következő kritériumokat veszi figyelembe:
- a) a reformprogram releváns, átfogó, koherens és megfelelően kiegyensúlyozott választ ad-e a 3. cikkben meghatározott célkitűzésekre;
 - b) a reformprogram várhatóan felgyorsítja-e a kedvezményezett és az Unió közötti társadalmi-gazdasági szakadék áthidalása felé tett előrehaladást, és ezáltal javítja-e a kedvezményezett gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődését, és támogatja-e az uniós normákhoz való konvergenciát;
 - c) a reformprogram várhatóan felgyorsítja-e a kedvezményezettek fenntartható, klímasemleges, az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens és inkluzív gazdaságokra való átállását a regionális összeköttetés javítása, a zöld és digitális kettős átállás – többek között a biológiai sokféleség – terén megvalósított előrehaladás, valamint az innováció, az oktatás és a készségek, továbbá a tágabb értelemben vett munkaerőpiac fellendítése révén;
 - d) várható-e, hogy a reformprogram tovább erősíti a bővítési folyamat 3. cikk (2) bekezdésének i) pontjában meghatározott alapkérdéseit;
 - e) a reformprogram megfelelően kezeli-e a potenciális kockázatokat az előfeltételeknek és a kifizetési feltételeknek megfelelően;

- f) a kedvezményezett által javasolt kifizetési feltételek megfelelőek és ambíciózusak-e, összhangban vannak-e a legutóbbi bővítési csomag értékelésével, valamint kellően érdemiek és egyértelműek-e ahhoz, hogy teljesítésük esetén lehetővé váljon a pénzeszközök megfelelő felszabadítása, továbbá hogy a javasolt jelentéstételi mutatók megfelelőek-e és elégségesek-e az átfogó célkitűzések felé tett előrelépés nyomon követése és az arról való jelentéstétel szempontjából;
 - g) a kedvezményezett által javasolt intézkedések várhatóan hatékonyan megelőzik, feltárják és orvosolják-e a szabálytalanságokat, a csalást, a korrupciót és az összeférhetetlenséget az eszköz keretében nyújtott pénzeszközök felhasználása során, valamint várhatóan biztosítják-e az eszközből, más uniós programokból vagy donoroktól származó finanszírozás esetében a kettős finanszírozás elkerülését.
- (4) A kedvezményezettek által benyújtott reformprogramok értékelése céljából a Bizottságot szakértők segíthetik.

15. cikk

A Bizottság végrehajtási határozata

- (1) Pozitív értékelés esetén a Bizottság végrehajtási határozat útján jóváhagyja a kedvezményezett által a 14. cikkel összhangban benyújtott reformprogramot – illetve adott esetben a program 16. cikkel összhangban benyújtott módosítását. E végrehajtási határozatot a 27. cikk (2) bekezdésében említett vizsgálóbizottsági eljárás keretében fogadja el.
- (2) A Bizottság végrehajtási határozata meghatározza a kedvezményezett által végrehajtandó reformokat, a támogatandó beruházási területeket és a reformprogramból eredő kifizetési feltételeket, beleértve az indikatív ütemtervet is.
- (3) A Bizottság végrehajtási határozata megállapítja továbbá a következőket:
 - a) a kedvezményezett rendelkezésére álló minden pénzeszköz indikatív összege, valamint a 13. cikknek megfelelően strukturált, ütemezett felszabadítandó részletek, beleértve az előfinanszírozást is, amint a kedvezményezett a reformprogram végrehajtásával kapcsolatban meghatározott minőségi és mennyiségi lépések formájában kielégítő módon teljesítette a vonatkozó kifizetési feltételeket;
 - b) a finanszírozás részletenkénti bontása hiteltámogatás és vissza nem térítendő támogatás szerint;
 - c) az a határidő, ameddig a reformok végső kifizetési feltételeit teljesíteni kell;
 - d) a reformprogram nyomon követésére, jelentésére és végrehajtására vonatkozó szabályok és ütemterv, ideértve – adott esetben – a 24. cikknek való megfeleléshez szükséges intézkedéseket is;
 - e) a 3. cikkben említett általános és konkrét célkitűzések megvalósítása terén elért haladás értékelésére szolgáló, a 13. cikk (2) bekezdésében említett mutatók.

16. cikk

A reformprogramok módosításai

- (1) Amennyiben a kedvezményezett objektív körülmények miatt részben vagy egészben már nem tudja megvalósítani a reformprogramot, beleértve a vonatkozó kifizetési feltételeket is, módosított reformprogramot javasolhat. Ebben az esetben a kedvezményezett indokolással ellátott kérelmet nyújthat be a Bizottsághoz, hogy az módosítsa a 15. cikk (1) bekezdésében említett végrehajtási határozatot.
- (2) A Bizottság módosíthatja a végrehajtási határozatot, különösen annak érdekében, hogy figyelembe vegye a 21. cikkben foglalt elvekkel összhangban a rendelkezésre álló összegekben bekövetkezett változást.
- (3) Amennyiben a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a kedvezményezett által előterjesztett indokok alátámasztják a reformprogram módosítását, a 14. cikkkel összhangban értékeli a módosított reformprogramot, és indokolatlan késedelem nélkül módosíthatja a 15. cikk (1) bekezdésében említett végrehajtási határozatot.
- (4) A módosításban a Bizottság elfogadhat a kifizetési feltételekre vonatkozóan 2028-ig tartó időrendet. Ez nem érinti a 21. cikk (8) bekezdésében meghatározott végső határidőt.

17. cikk

Hitelmegállapodás, hitelfelvételi és hitelnyújtási műveletek

- (1) Az eszköz keretében hitel formájában nyújtott támogatás finanszírozása érdekében a Bizottság az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 220. cikkének a) pontjával összhangban felhatalmazást kap arra, hogy a szükséges pénzeszközöket a tőkepiacokon vagy pénzügyi intézményektől az Unió nevében felvegye.
- (2) A költségvetési rendelet 220. cikkének (4) bekezdésétől eltérve a hitel folyósítása a kedvezményezett javára a WBIF-en keresztül is végrehajtható. A visszafizetett összegeket átutalják a kedvezményezettnek.
- (3) A Bizottság hitelmegállapodást köt a kedvezményezettel. A hitelmegállapodásban meg kell határozni az eszköz keretében hitel formájában nyújtott támogatás maximális összegét, rendelkezésre állásának időtartamát és részletes feltételeit. A hitelek maximális futamideje a hitelmegállapodás aláírásától számított 40 év.

Az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 220. cikkének (5) bekezdésében meghatározottakon túlmenően és azoktól eltérve a hitelmegállapodás tartalmazza az előfinanszírozás összegét és az előfinanszírozás elszámolására vonatkozó szabályokat.

A WBIF-en keresztül végrehajtott hitelösszegek tekintetében a hitelmegállapodás ezenfelül:

- a) előírja, hogy a kedvezményezett visszavonhatatlanul és feltétel nélkül felhatalmazza a Bizottságot arra, hogy az alapot végrehajtó szervezet részére folyósítson, e szervezet kérelmére, és hogy a Bizottság a kifizetésnek az adott szervezet részére történő teljesítésével mentesül a kedvezményezettel szembeni fizetési kötelezettségei alól;

- b) előírja a kedvezményezett azon kötelezettségét, hogy viselje a végrehajtási költségeket és az alap végrehajtásával kapcsolatban esedékes díjakat, a Bizottság és az alapot végrehajtó szervezet közötti megállapodás szerinti feltételekkel összhangban.

18. cikk

Tartalékfeltöltés

- (1) Az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 211. cikkének (1) bekezdése értelmében az e rendelet 6. cikke (3) bekezdésének hatálya alá tartozó pénzeszközök rendelkezésre bocsátásakor 9 %-os tartalékfeltöltési rátával kell tartalékot képezni az e rendelet szerinti hitelek tekintetében. A tartalékot a 6. cikk (2) bekezdésének a) pontjában említett keretösszegeből kell feltölteni.
- A tartalékfeltöltésre vonatkozó költségvetési kötelezettségvállalásokat 2027. december 31-ig kell megtenni. Az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 211. cikke (2) bekezdésének utolsó mondatától eltérve a tartalékot fokozatosan kell befizetni, és legkésőbb a hitelek teljes folyósításakor kell teljes mértékben feltölteni.
- (2) A tartalékot a közös tartalékalapba kell befizetni. A tartalék az (EU) 2021/947 rendelet 31. cikkének (5) bekezdésével összhangban makroszintű pénzügyi támogatás céljából nyújtott hitelekre is kiterjedhet. A tartalékfeltöltési rátát e rendelet hatálybalépésétől számítva legalább háromévente felül kell vizsgálni.
- (3) A Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy a 26. cikknek megfelelően felhatalmazáson alapuló jogi aktust fogadjon el abból a célból, hogy az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 211. cikkének (2) bekezdésében meghatározott kritériumok alkalmazása mellett módosítsa a tartalékfeltöltési rátát.

19. cikk

Beruházási projektek és programok végrehajtása a nyugat-balkáni beruházási keret szerint

- (1) Az uniós pénzügyi támogatás további beruházások vonzására irányuló multiplikátorhatásának kihasználása érdekében a reformprogramokat támogató infrastrukturális beruházásokat a WBIF-en keresztül kell végrehajtani.
- (2) A 15. cikkben említett bizottsági végrehajtási határozat megállapítja a WBIF keretében történő felhasználásra rendelkezésre bocsátandó pénzeszközök összegét.
- (3) A Bizottság a 21. cikk (3) bekezdésében említett határozat elfogadását követően véleményezésre benyújtja a vonatkozó beruházási projektekre vagy programra vonatkozó javaslatokat a WBIF-nek az (EU) 2021/947 rendelet 35. cikkének (8) bekezdésében említett operatív testületéhez.
- (4) A WBIF-en keresztül folyósított vissza nem térítendő pénzügyi támogatás legalább 37 %-ának éghajlat-politikai célkitűzésekre kell irányulnia.
- (5) Az eszköz keretében a 6. cikk (2) bekezdésének a) pontjában említett pénzügyi keretösszegeből nyújtott finanszírozást a tartalékfeltöltés összegének levonása után közvetett irányítással kell végrehajtani, figyelembe véve a tervezett beruházásokat, és fokozatosan, a donorok hozzájárulásai beszédese céljából a WBIF keretében létrehozott közös alapba befizetett hozzájárulásokon keresztül kell nyújtani.

- (6) Ez a finanszírozás a 21. cikk (3) bekezdésében említett határozat elfogadásáig nem bocsátható a közös alap által támogatott beruházások rendelkezésére.
- (7) Az eszköz keretében a 6. cikk (5) bekezdésében említett hitelekkel nyújtott finanszírozást a WBIF-en keresztül kell rendelkezésre bocsátani a Bizottság és a kedvezményezettek között a 17. cikk (2) bekezdésével összhangban létrejött hitelmegállapodás alapján. Valamennyi hitelmegállapodás esetében a 12. cikk (2) bekezdésében említett közös alap alapkezelői évente összesen legfeljebb tizenkét kifizetési kérelmet nyújthatnak be a Bizottsághoz. A beruházási projektek és programok támogatásban részesülhetnek az (1) bekezdésben említett két finanszírozási forrásból, valamint más uniós programokból és eszközökből, feltéve, hogy a különböző forrásokból, programokból és eszközökből származó támogatás rendelkezik az addicionalitásról, és nem ugyanazokat a költségeket fedezi.

20. cikk

Előfinanszírozás

- (1) A reformprogramnak a Bizottsághoz történő benyújtását követően a kedvezményezett kérheti az ezen eszköz keretében a 6. cikk (4) bekezdésével összhangban előirányzott teljes összeg legfeljebb 7 %-ának megfelelő előfinanszírozás felszabadítását.
- (2) A Bizottság a kért előfinanszírozást a 15. cikkben említett végrehajtási határozatának elfogadását, valamint az említett, eszközről szóló megállapodás és hitelmegállapodás hatálybalépését követően szabadíthatja fel. A pénzeszközöket a 21. cikk (3) bekezdésének első mondatával összhangban és az 5. cikkben meghatározott előfeltételek tiszteletben tartására is figyelemmel szabadítják fel.
- (3) A Bizottság határoz az egy vagy több részletben folyósítható előfinanszírozás folyósításának időkeretéről.

21. cikk

A kifizetési feltételek teljesítésének értékelése, a pénzeszközök visszatartása, csökkentése és újraelosztása, a kifizetésekre vonatkozó szabályok

- (1) A kedvezményezett évente kétszer kellően indokolt kérelmet nyújt be a pénzeszközöknek a mennyiségi és minőségi lépésekhez kapcsolódó teljesített kifizetési feltételekre tekintettel történő felszabadítása iránt.
- (2) A Bizottság indokolatlan késedelem nélkül értékeli, hogy a kedvezményezett kielégítően teljesítette-e a 15. cikk (1) bekezdésében említett bizottsági végrehajtási határozatban meghatározott kifizetési feltételeket. E kifizetési feltételek kielégítő teljesítése feltételezi, hogy a kedvezményezett nem vonta vissza az azon reformokhoz kapcsolódó intézkedéseket, amelyeket kielégítő módon teljesített a korábbi határozatok szerint. A Bizottság munkáját szakértők segíthetik.
- (3) Amennyiben a Bizottság pozitívan értékeli az összes alkalmazandó feltétel kielégítő teljesülését, indokolatlan késedelem nélkül határozatot fogad el, amelyben engedélyezi az e feltételeknek megfelelő pénzeszközök felszabadítását. Ez a határozat a 6. cikk (4) bekezdésében megállapított felosztásnak megfelelően meghatározza a pénzügyi támogatásként rendelkezésre bocsátandó, közvetlenül a nemzeti költségvetésbe átutalandó pénzeszközök összegét, valamint a WBIF-en

keresztül rendelkezésre bocsátandó összeget. Ezen összegek tekintetében a határozat képezi a 12. cikkben említett feltételt a közvetlenül a nemzeti költségvetésbe nyújtott pénzügyi támogatásként rendelkezésre bocsátandó pénzeszközök összegére vonatkozóan, valamint a 12. cikkben említett előzetes validációt a WBIF-en keresztül rendelkezésre bocsátandó összeg tekintetében.

- (4) Amennyiben a Bizottság negatívan értékeli bármely feltétel indikatív ütemterv szerinti kielégítő teljesítését, az e feltételekhez kapcsolódó pénzeszközök felszabadítását vissza kell tartani. A visszatartott összegeket csak akkor szabadítják fel, ha a kedvezményezett a pénzeszközök felszabadítására irányuló későbbi kérelem részeként megfelelően megindokolta, hogy megtette a szükséges intézkedéseket a vonatkozó kifizetési feltételek kielégítő teljesítésének biztosítása érdekében.
- (5) Amennyiben a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy a kedvezményezett a (6) bekezdésben említett kezdeti negatív értékeléstől számított tizenkét hónapon belül nem hozta meg a szükséges intézkedéseket, a Bizottság a vissza nem térítendő pénzügyi támogatás és a hitel összegét a vonatkozó kifizetési feltételekhez kapcsolódó résszel arányosan csökkenti. A végrehajtás első évében a (6) bekezdésben említett kezdeti negatív értékeléstől számított 24 hónapos határidőt kell alkalmazni. A kedvezményezett a Bizottság következtetéseinek közlésétől számított két hónapon belül észrevételeket tehet.
- (6) A 2028. december 31-ig nem teljesített kifizetési feltételekhez kapcsolódó összegek a kedvezményezettek nem illetik meg, és adott esetben vissza kell vonni vagy törölni kell őket a rendelkezésre álló hiteltámogatás összegéből.
- (7) A Bizottság csökkentheti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatás összegét – beleértve az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 102. cikke szerinti ellentételezést is – vagy a hitel összegét, amennyiben az Unió pénzügyi érdekeit sértő szabálytalanságokkal, csalással, korrupcióval és összeférhetlenséggel kapcsolatban azonosított olyan esetek vagy súlyos aggályok állnak fenn, amelyeket a kedvezményezett nem orvosolt, vagy az eszközről szóló megállapodásokból vagy a hitelmegállapodásokból eredő kötelezettségek súlyos megszegése áll fenn, többek között az OLAF által szolgáltatott információk alapján.
- (8) A Bizottság határozhat úgy, hogy a 15. cikk (1) bekezdésében említett végrehajtási határozatok módosításával újraosztja a (6) vagy (7) bekezdés alapján csökkentett összegeket az eszköz egyéb kedvezményezettjei között.
- (9) Az eszközből közvetlenül a kedvezményezettek nemzeti költségvetésébe folyósított, pénzügyi támogatásként kifizetett finanszírozás tekintetében az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 116. cikkének (2) bekezdésétől eltérve az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 116. cikke (1) bekezdésének a) pontjában említett kifizetési határidő az e cikk (4) bekezdése szerinti, a kedvezményezettnek történő folyósítás engedélyezéséről szóló határozat közlésének napjától kezdődik.
- (10) Az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 116. cikkének (5) bekezdése nem alkalmazandó az e cikk és az e rendelet 22. cikke alapján közvetlenül a kedvezményezettek nemzeti költségvetésébe folyósított, pénzügyi támogatáskénti kifizetésekre.
- (11) Az ezen eszköz keretében nyújtott pénzeszközök kifizetését a rendelkezésre álló finanszírozástól kell függővé tenni. A pénzösszegeket részletekben kell kifizetni. Egy-egy részlet kifizetése egy vagy több részfolyósítással történhet.

- (12) A közvetlenül a nemzeti költségvetésbe folyósított, pénzügyi támogatásként rendelkezésre bocsátott összeget a (3) bekezdésben említett határozatot követően, a hitelmegállapodással összhangban kell kifizetni.
- (13) A hitel formájában nyújtott támogatás bármely összegének – akár közvetlenül a nemzeti költségvetésbe, akár a WBIF-en keresztül történő – kifizetésének feltétele, hogy a kedvezményezett a hitelmegállapodásban meghatározott formában kifizetési kérelmet nyújtson be.
- (14) A WBIF-en keresztül rendelkezésre bocsátott összeget a (3) bekezdésben említett határozatot követően, a (13) bekezdésben említett kifizetési kérelem benyújtása, valamint a WBIF keretében a donorok hozzájárulásának fogadására létrehozott közös alap alapkezelőitől származó kifizetési kérelem kézhezvétele után kell kifizetni.

IV. FEJEZET

Az Unió pénzügyi érdekeinek védelme

22. cikk

Az Unió pénzügyi érdekeinek védelme

- (1) Az eszköz végrehajtása során a Bizottság és a kedvezményezettek minden megfelelő intézkedést megtesznek az Unió pénzügyi érdekeinek védelme céljából, szem előtt tartva az arányosság elvét és az eszköz működésének különös feltételeit, az 5. cikk (1) bekezdésében meghatározott előfeltételeket, valamint az eszközről szóló konkrét megállapodásban meghatározott feltételeket, különösen a csalás, a korrupció, az összeférhetetlenség és a szabálytalanságok megelőzése, feltárása és korrekciója tekintetében. Minden kedvezményezett kötelezettséget vállal arra, hogy lépéseket tesz az eredményes és hatékony irányítási és kontrollrendszerek terén, és biztosítja a jogtalanul kifizetett vagy szabálytalanul felhasznált összegek visszafizettetésének lehetőségét.
- (2) Az eszközről szóló megállapodás a következő kötelezettségeket írja elő a kedvezményezett számára:
- a) annak rendszeres ellenőrzése, hogy a nyújtott finanszírozás felhasználása megfelelt-e az alkalmazandó szabályoknak, különös tekintettel a csalás, a korrupció, az összeférhetetlenség, valamint a szabálytalanságok megelőzése, feltárása és korrekciója tekintetében alkalmazandó szabályokra;
 - b) megfelelő intézkedések meghozatala – többek között a reformprogramok szerinti reformok és beruházási projektek megvalósítására irányuló intézkedésekkel kapcsolatban – az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás, korrupció, összeférhetetlenség és szabálytalanságok megelőzése, feltárása és korrekciója céljából, valamint a kettős finanszírozás elkerülése és a hűtlen kezelésben érintett pénzeszközök visszafizettetése érdekében;
 - c) e cikk (1) bekezdésének alkalmazásában – különösen a reformprogramok szerinti reformok és beruházások megvalósítását szolgáló pénzeszközök felhasználásának ellenőrzése céljából – megfelelő adatok gyűjtése és az azokhoz való hozzáférés biztosítása azon személyek és szervezetek

vonatkozásában, amelyek a III. fejezet értelmében a reformprogram szerinti intézkedések végrehajtásához finanszírozásban részesülnek;

- d) kifejezett felhatalmazás a Bizottság, az OLAF, a Számvevőszék és adott esetben az Európai Ügyészség számára arra, hogy gyakorolják az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 129. cikke szerinti jogait.
- (3) Az eszközről szóló megállapodás rendelkezik a Bizottság azon jogosultságáról is, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő és a kedvezményezett által nem orvosolt szabálytalanság, csalás, korrupció és összeférhetetlenség esetén vagy az említett megállapodásból eredő valamely kötelezettség súlyos megsértése esetén arányosan csökkentheti az eszközből nyújtott támogatást és visszafizettetheti az eszköz célkitűzéseinek elérésére fordított bármely összeget, vagy kérheti a hitel lejárat előtti visszafizetését. A Bizottság a visszafizettetés és a csökkentés összegéről vagy a lejárat előtt visszafizetendő összegről való döntés során tiszteletben tartja az arányosság elvét, valamint figyelembe veszi az Unió pénzügyi érdekeit sértő szabálytalanság, csalás, korrupció vagy összeférhetetlenség, illetve a kötelezettségszegés súlyosságát. A kedvezményezettnek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a csökkentés elvégzését vagy a lejárat előtti visszafizetés elrendelését megelőzően észrevételeket tegyen.
- (4) Az eszköz keretében pénzeszközöket végrehajtó személyek és szervezetek haladéktalanul jelentik a Bizottságnak és az OLAF-nak az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás, korrupció, összeférhetetlenség és szabálytalanság gyanús eseteit.

23. cikk

A nemzeti belső rendszerek és a nemzeti ellenőrző hatóságok szerepe

- (1) Az eszközből a közvetlenül a kedvezményezettek nemzeti költségvetésébe folyósított, pénzügyi támogatásként kifizetett finanszírozási rész tekintetében a Bizottság a kedvezményezettek meglévő és továbbfejlesztett belső kontrollrendszereire támaszkodik, beleértve a nemzeti ellenőrző hatóságokat és adott esetben az egyes kedvezményezetteknek az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz keretében létrehozott csalásellenes koordinációs szolgálatait is.

A reformprogramok a végrehajtás első éveiben prioritásként kezelik a 32. tárgyalási fejezethez kapcsolódó reformokat, különös tekintettel az államháztartási gazdálkodásra és a belső kontrollra, valamint a csalás elleni küzdelemre, emellett a 23. és 24. fejezetet, különösen az igazságszolgáltatást, a korrupciót és a szervezett bűnözést illetően, továbbá a 8. fejezetet, különösen az állami támogatások ellenőrzése vonatkozásában.

- (2) A kedvezményezettek haladéktalanul jelentenek a Bizottságnak bármely, első közigazgatási vagy bírósági ténymegállapítás tárgyát képező szabálytalanságot – többek között a csalást –, és tájékoztatják a Bizottságot az e szabálytalanságok vonatkozásában indított közigazgatási és bírósági eljárások alakulásáról. Az ilyen jelentéstételt elektronikus úton kell elvégezni, a Bizottság által létrehozott szabálytalanságkezelő rendszer alkalmazásával.
- (3) A (2) bekezdésben említett szervezetek rendszeres párbeszédet folytatnak az Európai Számvevőszékkel, az OLAF-fal és adott esetben az Európai Ügyészséggel.

- (4) A Bizottság kockázatértékelés és a nemzeti ellenőrző hatóságokkal folytatott párbeszéd alapján részletes rendszer-felülvizsgálatokat végezhet a nemzeti költségvetés végrehajtásával kapcsolatban, és ajánlásokat tehet a rendszerek javítására.
- (5) A Bizottság a kedvezményezettnek szóló ajánlásokat fogadhat el minden olyan esetben, amikor véleménye szerint az illetékes hatóságok nem tették meg a szükséges lépéseket az olyan csalás, korrupció, összeférhetetlenség és szabálytalanságok megelőzése, feltárása és korrekciója érdekében, amelyek veszélyeztetik vagy nagy eséllyel veszélyeztetni fogják az eszközből finanszírozott kiadásokkal való hatékony és eredményes gazdálkodást, valamint minden olyan esetben, amikor gyengeségeket észlel a hatóságok által bevezetett kontrollrendszer kialakításában és működésében. Az érintett kedvezményezett végrehajtja ezeket az ajánlásokat vagy megindokolja ennek elmulasztását.

V. FEJEZET

Nyomon követés, jelentéstétel és értékelés

24. cikk

Nyomon követés és jelentéstétel

- (1) A Bizottság nyomon követi az eszköz végrehajtását, és értékeli a 3. cikkben meghatározott célkitűzések megvalósulását. A végrehajtás nyomon követése célzott, az eszköz keretében végrehajtott tevékenységekkel arányos. A 13. cikk (2) bekezdésében említett mutatók várhatóan hozzájárulnak az eszköz Bizottság általi nyomon követéséhez.
- (2) A 9. cikkben említett, az eszközről szóló megállapodások meghatározzák, hogy a kedvezményezett az (1) bekezdés alkalmazásában milyen szabályok és feltételek szerint tesz jelentést a Bizottságnak.
- (3) A Bizottság éves jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az e rendelet célkitűzéseinek megvalósítása terén elért eredményekről.
- (4) A Bizottság a (3) bekezdésben említett jelentést a 27. cikkben említett bizottság rendelkezésére bocsátja.

25. cikk

Az eszköz értékelése

- (1) A Bizottság 2027. december 31. után, de legkésőbb 2031. december 31-ig elvégzi a rendelet utólagos értékelését. Ez az utólagos értékelés azt méri fel, hogy az Unió milyen mértékben járult hozzá e rendelet célkitűzéseinek megvalósulásához.
- (2) Ezen utólagos értékelés az OECD Fejlesztési Támogatási Bizottságának bevált gyakorlatra vonatkozó elveire támaszkodik, és annak megállapítására törekszik, hogy teljesültek-e a célkitűzések, valamint ajánlásokat fogalmaz meg a jövőbeli tevékenységek javítása céljából.

A Bizottság az említett utólagos értékelés megállapításairól és következtetéseiről, valamint az azokkal kapcsolatos észrevételeiről és nyomonkövetési intézkedéseiről

tájékoztatja az Európai Parlamentet, a Tanácsot és a tagállamokat. A szóban forgó utólagos értékelésről a tagállamok kérésére vita folytatható. Az eredményeket fel kell használni a jövőbeni programok és a tevékenységek előkészítése, valamint az erőforrások elosztása során. Ezen utólagos értékelést és nyomon követést nyilvánosan hozzáférhetővé kell tenni.

A Bizottság megfelelő mértékig minden érintett érdekelt felet – ideértve a kedvezményezetteket, a szociális partnereket, a civil társadalmi szervezeteket és a helyi hatóságokat – bevon az e rendelet értelmében nyújtott uniós finanszírozás értékelési folyamatába, és adott esetben arra törekszik, hogy a kedvezményezettek szoros bevonásával a tagállamokkal és más partnerekkel közös értékelést készítsen.

VI. FEJEZET

Záró rendelkezések

26. cikk

A felhatalmazás gyakorlása

- (1) A felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadására vonatkozóan a Bizottságnak adott felhatalmazás feltételeit ez a cikk határozza meg.
- (2) A Bizottságnak a 18. cikkben említett, felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadására vonatkozó felhatalmazása határozatlan időre szól e rendelet hatálybalépésének időpontjától kezdődő hatállyal.
- (3) Az Európai Parlament vagy a Tanács bármikor visszavonhatja a 18. cikkben említett felhatalmazást. A visszavonásról szóló határozat megszünteti az abban megjelölt felhatalmazást. A határozat az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon, vagy a benne megjelölt későbbi időpontban lép hatályba. A határozat nem érinti a már hatályban lévő, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok érvényességét.
- (4) Felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadása előtt a Bizottság a jogalkotás minőségének javításáról szóló, 2016. április 13-i intézményközi megállapodásban foglalt elveknek megfelelően konzultál az egyes tagállamok által kijelölt szakértőkkel.
- (5) A Bizottság a felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadását követően haladéktalanul és egyidejűleg értesíti arról az Európai Parlamentet és a Tanácsot.
- (6) A 18. cikk értelmében elfogadott felhatalmazáson alapuló jogi aktus csak akkor lép hatályba, ha az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a jogi aktusról való értesítését követő egy hónapon belül sem az Európai Parlament, sem a Tanács nem emelt ellene kifogást, illetve ha az említett időtartam lejártát megelőzően mind az Európai Parlament, mind a Tanács arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy nem fog kifogást emelni. Az Európai Parlament vagy a Tanács kezdeményezésére ezen időtartam egy hónappal meghosszabbodik.

27. cikk

Bizottsági eljárásrend

- (1) A Bizottságot egy bizottság segíti. Ez a bizottság a 182/2011/EU rendelet értelmében vett bizottságnak minősül.
- (2) Az e bekezdésre történő hivatkozáskor a 182/2011/EU rendelet 5. cikke alkalmazandó.

28. cikk

Tájékoztatás, kommunikáció és nyilvánosság

- (1) A Bizottság – többek között a kedvezményezettekkel közösen folytatott – kommunikációs tevékenységekben vehet részt, hogy a nyilvánosság számára láthatóvá tegye, hogy a reformprogramokban előírányzott pénzügyi támogatás uniós finanszírozással valósul meg. A Bizottság adott esetben előírhatja, hogy az eszköz keretében nyújtott támogatással kapcsolatos kommunikáció során és a támogatás tényének elismeréseként finanszírozási nyilatkozatot kell használni.
- (2) Az uniós finanszírozás címzettjei feltüntetik az uniós finanszírozás eredetét, és biztosítják az uniós finanszírozás láthatóságát – többek között azáltal, hogy feltüntetik az Unió emblémáját és egy megfelelő, „Az Európai Unió általi finanszírozásban részesült” szövegű finanszírozási nyilatkozatot –, különösen a tevékenységek és azok eredményeinek népszerűsítése során, következetes, hatékony és arányos módon célzott tájékoztatást nyújtva többféle célközönségnek, köztük a médiának és a nyilvánosságnak.
- (3) A Bizottság tájékoztatási és kommunikációs tevékenységeket végez az eszközhöz, az eszköz alapján hozott intézkedésekhez és az elért eredményekhez kapcsolódóan. Az eszköz számára elkülönített pénzügyi erőforrások az Unió politikai prioritásaira vonatkozó intézményi kommunikációhoz is hozzájárulnak, amennyiben e prioritások kapcsolódnak a 3. cikkben említett célkitűzésekhez.

29. cikk

Hatálybalépés

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

az Európai Parlament részéről
az elnök

a Tanács részéről
az elnök

PÉNZÜGYI KIMUTATÁS

1. A JAVASLAT/KEZDEMÉNYEZÉS FŐBB ADATAI

1.1. A javaslat/kezdeményezés címe

Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz létrehozásáról

1.2. Az érintett szakpolitikai terület(ek)

Az EU kapcsolatai a világ többi részével

1.3. A javaslat/kezdeményezés a következőre irányul:

☒ új intézkedés

☐ kísérleti projektet/előkészítő intézkedést követő új intézkedés¹⁹

☐ jelenlegi intézkedés meghosszabbítása

☐ egy vagy több intézkedés összevonása vagy átalakítása egy másik/új intézkedéssé

1.4. Célkitűzés(ek)

1.4.1. Általános célkitűzés(ek)

Az eszköz stratégiai célkitűzése, hogy reformok és célzott beruházások támogatása révén felgyorsítsa a nyugat-balkáni gazdaságok EU-hoz való társadalmi-gazdasági konvergenciáját.

Az eszköznek támogatnia kell azokat a reformokat és beruházásokat, amelyek előmozdítják a Nyugat-Balkánnak az EU egységes piacába való gazdasági integrációját és fokozzák a regionális gazdasági integrációt, a bővítési folyamat alapkérdéseivel (többek között a jogállamisággal, a közbeszerzéssel, a korrupció, a csalás és a szervezett bűnözés elleni küzdelemmel) kapcsolatos reformokat, valamint az uniós szabályokkal, normákkal, szakpolitikákkal és gyakorlatokkal való további összehangolást az uniós tagság érdekében.

1.4.2. Konkrét célkitűzés(ek)

Az eszköz olyan intézkedéseket fog támogatni, amelyek célja:

– a kedvezményezettek átállásának felgyorsítása olyan fenntartható és inkluzív gazdaságokra, amelyek képesek ellenállni az uniós egységes piac versenypiaci nyomásának, valamint stabil beruházási környezetre,

– a regionális gazdasági integráció ösztönzése, különösen a közös regionális piac létrehozása terén elért eredmények révén,

– a kedvezményezettek uniós egységes piacba való gazdasági integrációjának fokozása,

– a regionális gazdasági integráció és az EU egységes piacába való fokozott integráció támogatása a régió belüli összeköttetéseknek a transzeurópai hálózatokkal összhangban történő javítása révén,

¹⁹

A költségvetési rendelet 58. cikke (2) bekezdésének a) vagy b) pontja szerint.

- a zöld átállás felgyorsítása a Nyugat-Balkánra vonatkozó 2020. évi zöld menetrenddel összhangban, valamennyi gazdasági ágazatra, különösen az energiaágazatra kiterjedően, beleértve a dekarbonizált, klímasemleges, az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens és körforgásos gazdaságra való átállást is,
- a digitális átalakulás – mint a fenntartható fejlődés és az inkluzív növekedés előmozdítója – támogatása,
- az innováció fellendítése, különösen a kkv-k esetében, valamint a zöld és digitális átállás támogatása érdekében,
- a minőségi oktatási, képzési, átképzési és továbbképzési politika, valamint a foglalkoztatáspolitikai élénkítése,
- a bővítési folyamat alapkérdéseinek, többek között a jogállamiságnak, a demokráciának, az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartásának további erősítése, a független igazságszolgáltatás, a megerősített biztonság, valamint a csalás, a korrupció, a szervezett bűnözés és a pénzmosás, a terrorizmus finanszírozása, az adókijátszás és az adócsalás elleni küzdelem előmozdítása révén; a nemzetközi jog betartása; a média és a tudományos élet szabadságának erősítése, valamint a civil társadalom számára támogató környezet előmozdítása; a szociális párbeszéd előmozdítása; a nemek közötti egyenlőség, a megkülönböztetésmentesség és a tolerancia előmozdítása a kisebbségekhez tartozó személyek jogai tiszteletben tartásának biztosítása és megerősítése érdekében;
- a közigazgatás hatékonyságának megerősítése, valamint az átláthatóság, a strukturális reformok és a jó kormányzás támogatása minden szinten, többek között az államháztartási gazdálkodás, a közbeszerzések és az állami támogatások ellenőrzése területén; a nyugat-balkáni kedvezményezetteknek a nemzetközi igazságszolgáltatás támogatásában és érvényesítésében részt vevő kezdeményezések és szervek támogatása.

1.4.3. Várható eredmény(ek) és hatás(ok)

Tüntesse fel, milyen hatásokat gyakorolhat a javaslat/kezdeményezés a kedvezményezettek/célcsoportokra.

Az eszköz keretében nyújtott támogatás várhatóan lehetővé teszi a kedvezményezettek számára, hogy végrehajtsák a gazdaságuk versenyképesebbé tételéhez, a régió belső összeköttetésének és az Unióhoz való konvergenciájának fokozásához szükséges reformokat és beruházásokat.

Az eszköz végrehajtásának meg kell erősítenie a kedvezményezettek belső kontroll- és államháztartási gazdálkodási rendszereit, valamint a bővítési folyamat alapkérdéseinek végrehajtását is, különös tekintettel a jogállamiságra, valamint a korrupció, a csalás és a szervezett bűnözés elleni küzdelemre.

1.4.4. Teljesítménymutatók

Határozza meg az előrehaladás és az eredmények nyomon követésére szolgáló mutatókat.

A konkrét mutatókat a reformprogram és az egyes kedvezményezettekkel a 12. és 17. cikknek megfelelően megkötendő hitelmegállapodások határozzák meg.

1.5. A javaslat/kezdemenyezes indoklása

1.5.1. Rövid vagy hosszú távon kielégítendő szükséglet(ek) a kezdeményezés végrehajtásának részletes ütemtervével

Annak ellenére, hogy a kedvezményezettek az EU-hoz való csatlakozás különböző szakaszaiban vannak, gazdasági teljesítményük és versenyképességük elmarad az EU-étól. Az eszköz által támogatott reformok és beruházások célja, hogy felgyorsítsák a jobb konvergencia elérését és az uniós normákhoz való igazodást, valamint a régió belüli és az Unió egységes piacába való szorosabb gazdasági integrációt.

Az eszköz keretében történő finanszírozás megszerzésének előfeltétele, hogy a kedvezményezettek megóvják és tiszteletben tartják a hatékony demokratikus mechanizmusokat, a jogállamiságot, valamint garantálják az emberi jogok, köztük a kisebbségekhez tartozó személyek jogainak tiszteletben tartását. További előfeltétel, hogy Szerbia és Koszovó konstruktívan részt vegyen kapcsolataik normalizálásában annak érdekében, hogy teljes mértékben végrehajtsák a normalizáláshoz vezető útról szóló megállapodásból és annak végrehajtási mellékletéből, és az eddigi párbeszéd keretében elért valamennyi megállapodásból származó minden kötelezettségüket, és tárgyalásokat kezdjenek a kapcsolatok normalizálásáról szóló átfogó megállapodásról.

A Bizottság azt is ellenőrizni fogja, hogy teljesülnek-e az általános feltételek (makroszintű pénzügyi stabilitás, hatékony és eredményes államháztartási gazdálkodás, átláthatóság és a költségvetés felügyelete).

A finanszírozás megszerzése érdekében a kedvezményezetteknek reformprogramokat kell kidolgozniuk növekedési stratégiáik, gazdasági reformprogramjaik, a felülvizsgált bővítési módszertan és a bővítési jelentések alapján; e reformprogramokat a Bizottság végrehajtási határozattal fogadja el. A programok korlátozott számú reformot és beruházási területet fognak tartalmazni, kifizetési feltételekkel és a hozzájuk tartozó összegekkel. E feltételeknek tükrözniük kell az egyes társadalmi-gazdasági reformok terén elért eredményeket, beleértve a bővítési folyamat alapkérdéseit és a jogállamiságot is. A reformprogramok jóváhagyásáról szóló határozatot és a megfelelő megállapodások megkötését követően a kedvezményezettek jogosultak lesznek előfinanszírozásra.

Az eszköz keretében rendelkezésre álló pénzeszközöket félévente bocsátják rendelkezésre, miután a kedvezményezettek benyújtották a kifizetési feltételek teljesítését igazoló, valamint az alapul szolgáló tranzakciók jogszerűségét és szabályszerűségét megerősítő kérelmeket, továbbá a kapcsolódó finanszírozás nem megfelelő kezelésének nyomon követéséről szóló jelentést. A Bizottság a kérelmek értékelése alapján bocsát rendelkezésre pénzeszközöket. A pénzeszközök felszabadíthatók teljes összegként, csökkentett összegként, vagy teljes egészében visszatarthatóak, a kifizetési feltételek típusonkénti teljesítésének szintjétől függően. A visszatartott pénzeszközöket a következő években újra el lehet osztani a többi kedvezményezett között.

A reformprogramokban előírányzott beruházásokat a WBIF-en keresztül támogatják. A kapcsolódó projekteket vagy programokat csak azt követően nyújtják be véleményezésre a WBIF operatív testületéhez, hogy a Bizottság értékelte a vonatkozó kifizetési feltételek teljesítését, majd a pénzeszközöket felszabadította; e projektekre és programokra a vonatkozó WBIF-felhívás szabályai vonatkoznak.

A 2024–2027-es időszakban négy egyéves ciklus várható.

- 1.5.2. *Az Unió részvételéből származó hozzáadott érték (adódhat többek között a koordinációból eredő előnyökből, a jogbiztonságból, a fokozott hatékonyságból vagy a kiegészítő jellegből). E pontban „az Unió részvételéből származó hozzáadott érték” azt az uniós részvételből adódó értéket jelenti, amely többletként jelentkezik ahhoz az értékhez képest, amely a tagállamok egyedüli fellépése esetén jött volna létre.*

Uniós szintű fellépésre van szükség ahhoz, hogy felgyorsuljon a Nyugat-Balkán EU-hoz való gazdasági konvergenciája a potenciális uniós tagság felé vezető úton. A szükséges segítségnyújtás mértéke akkora, hogy a régiónak továbbra is tartós külső támogatásra lesz szüksége, amelyet egyetlen tagállam vagy donor sem tud egyedül biztosítani. Az EU egyedülálló helyzetben van ahhoz, hogy időben, összehangolt és kiszámítható módon, többéves külső támogatást nyújtson a régióknak. Az Unió kihasználhatja hitelfelvételi kapacitását is, hogy kedvező feltételek mellett hitelt nyújtson a régió kedvezményezettjeinek, valamint többéves távlatban vissza nem térítendő támogatásokat biztosítson.

- 1.5.3. *Hasonló korábbi tapasztalatok tanulsága*

Az eszköz az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III) keretében a Nyugat-Balkánnak nyújtott támogatásra épül és kiegészíti azt, valamint igénybe veszi annak egyik sikeres mechanizmusát, a nyugat-balkáni beruházási keretet. Mindkét eszköz bizonyította, hogy az uniós finanszírozás jelentős multiplikátorhatást kínálhat, ha egyes finanszírozás keretében más donoroktól származó finanszírozással együtt használják fel. Az eszköz formátuma azonban eltérő, mivel kiváló hitelminősítésének köszönhetően nagyrészt az Unió által felvett kedvezményes hitelekre támaszkodik. Az eszköz a 2020-ban létrehozott Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből, valamint a közelmúltban javasolt Ukrajna-eszközből levont tanulságokra fog épülni.

- 1.5.4. *A többéves pénzügyi kerettel való összeegyeztethetőség és egyéb megfelelő eszközökkel való lehetséges szinergiák*

A javasolt eszköz célja, hogy az Uniót olyan jogi eszközzel lássa el, amely lehetővé teszi számára, hogy támogassa a Nyugat-Balkán nagyobb társadalmi-gazdasági konvergenciáját az uniós tagság felé vezető úton. Az eszköz kiegészíti az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz keretében nyújtott támogatást, amely a kedvezményezetteknek az uniós vívmányokhoz való igazodására és a tagsággal járó kötelezettségek vállalására való felkészülésére összpontosít.

A Reform- és Növekedéstámogató Eszközre vonatkozó ezen új jogalkotási javaslat kiegészíti a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről szóló (EU, Euratom) 2020/2093 rendelet módosításáról szóló tanácsi rendeletre irányuló javaslatot (COM(2023) 337) (lásd az 1.5.5. és a 3.2.4. szakaszt).

Az eszköz teljes összegét hitelek és vissza nem térítendő támogatás formájában kell nyújtani. A hitelkomponens összege a teljes 2024–2027-es időszakban az összes kedvezményezett számára legfeljebb 4 milliárd EUR lesz. A hiteleket a közös tartalékalapon keresztül 9 %-os tartalékfeltöltési rátával garantálják. A felülvizsgált többéves pénzügyi keretre vonatkozó javaslatban előírányzott, vissza nem térítendő támogatás formájában nyújtott támogatások kiegészítő összege 2 milliárd EUR, amely magában foglalja a tartalékfeltöltést és az igazgatási kiadásokat is.

1.5.5. *A rendelkezésre álló különböző finanszírozási lehetőségek értékelése, ideértve az átcsoportosítási lehetőségeket is*

Az uniós költségvetés már most is támogatást nyújt az esetleges uniós csatlakozásra való felkészüléshez az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III) révén, amely a Nyugat-Balkánra és Törökországra vonatkozik, és vissza nem térítendő támogatásokon, vegyes finanszírozáson és költségvetési biztosítékokon alapul. Ezt a finanszírozást teljes mértékben a bővítéssel kapcsolatos összehangoláshoz és előkészületekhez, valamint a gazdaságélénkítési és beruházási terv végrehajtásához kapcsolódó szükségességek tevékenységeire fordítják.

A javasolt eszköz csak a Nyugat-Balkán felgyorsított társadalmi-gazdasági konvergenciáját célozza, és eltérő megközelítésen alapul, amely szerint szoros kapcsolatot teremtenek a reformvállalások teljesítése és a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférés között. Emellett egy másik finanszírozási rendszerre épül, amelyben a finanszírozás 2/3-a az Unió által felvett és a kedvezményezetteknek átutalt hitelekbeli származik.

A kedvezményezettek reformprogramjaiban meghatározott beruházások zökkenőmentes és átlátható végrehajtásának biztosítása érdekében a Bizottság a nyugat-balkáni beruházási keret tesztelt módszertanát kívánja alkalmazni, a fent említett feltételhez kötöttség fenntartása mellett.

Tekintettel arra, hogy ez egy teljesen eltérő támogatási mechanizmus, amely a régióban meghatározott, konkrét prioritásokat céloz meg, és mivel az IPA célkitűzései a költségvetésben számára előirányzott teljes finanszírozást igénylik, a meglévő eszköz (IPA III) alkalmazása nem lenne célszerű, míg a pénzeszközök ezen eszközön belüli átcsoportosítása nem lenne megvalósítható.

1.6. **A javaslat/kezdemenyezés időtartama és pénzügyi hatása**

☒ **határozott időtartam**

- ☐ időtartam: ÉÉÉÉ [HH/NN]-tól/-től ÉÉÉÉ [HH/NN]-ig
- ☒ Pénzügyi hatás: 2024-től 2027-ig a kötelezettségvállalási előirányzatok esetében és 2024-től a kifizetési előirányzatok esetében.

☐ **határozatlan időtartam**

- beindítási időszak: ÉÉÉÉ-től/-től ÉÉÉÉ-ig
- azt követően: rendes ütem

1.7. **Tervezett költségvetés-végrehajtási módszer(ek)²⁰**

☒ **Közvetlen irányítás a Bizottság által**

- ☐ a Bizottság szervezeti egységein keresztül, ideértve az uniós küldöttségek személyzetét
- ☐ végrehajtó ügynökségen keresztül

☐ **Megosztott irányítás a tagállamokkal**

²⁰

Az egyes költségvetés-végrehajtási módszerek ismertetése, valamint a költségvetési rendeletre való megfelelő hivatkozások megtalálhatók a BUDGpedia oldalon:
<https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>

☒ **Közvetett irányítás** a költségvetés végrehajtásával kapcsolatos feladatoknak a következőkre történő átruházásával:

- ☐ harmadik országok vagy az általuk kijelölt szervek
- ☐ nemzetközi szervezetek és ügynökségeik (nevezze meg)
- ☐ az EBB és az Európai Beruházási Alap
- ☐ a költségvetési rendelet 70. és 71. cikkében említett szervek
- ☐ közjogi szervek
- ☐ magánjog alapján működő, közfeladatot ellátó szervek, amennyiben megfelelő pénzügyi garanciákkal rendelkeznek
- ☐ valamely tagállam magánjoga alapján működő, köz- és magánszféra közötti partnerség végrehajtásával megbízott és megfelelő pénzügyi garanciákkal rendelkező szervek
- ☐ az EUSZ V. címének értelmében a KKBP terén konkrét fellépések végrehajtásával megbízott, és a vonatkozó alap-jogiaktusban ekként megjelölt szervek vagy személyek.
- Egynél több irányítási módszer feltüntetése esetén kérjük, adjon részletes felvilágosítást a „Megjegyzések” rovatban.

Megjegyzések

A 8. cikk ismerteti az eszköz végrehajtási formáit, azaz a költségvetési rendeletnek megfelelő közvetlen és közvetett irányítást.

2. IRÁNYÍTÁSI INTÉZKEDÉSEK

2.1. A nyomon követésre és a jelentéstételre vonatkozó rendelkezések

Gyakoriság és feltételek

A kifizetési feltételek teljesítésének nyomonkövethetősége érdekében a reformprogramok konkrét mennyiségi és minőségi lépéseket határoznak meg (amelyeket a Bizottság végrehajtási határozatban hagy jóvá). A kedvezményezett fél évente megfelelően indokolt kérelmet nyújt be a vissza nem térítendő pénzügyi támogatás és a hitel felszabadítása iránt, kérelmében a végrehajtási határozatban meghatározott mutatók alapján ismerteti, hogy miként került sor e feltételek kielégítő teljesítésére.

Emellett a reformprogramok olyan nyomonkövetési mutatókat határoznak meg, amelyek lehetővé teszik a kedvezményezettek által az eszköz általános és konkrét célkitűzései terén elért eredmények szélesebb körű nyomon követését és az azokról való jelentéstételt.

A Bizottság évente jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és a 27. cikkben említett bizottságnak az eszköz keretében nyújtott pénzeszközök végrehajtásáról, valamint a célkitűzések felé tett előrehaladásról.

A Bizottság ezenkívül elvégzi a rendelet utólagos értékelését.

2.2. Irányítási és kontrollrendszer(ek)

2.2.1. Az irányítási módszer(ek), a finanszírozás végrehajtási mechanizmusai, a kifizetési módok és a javasolt kontrollstratégia indokolása

Az eszköz végrehajtására közvetlen és közvetett irányítás keretében kerül sor. Egy részét közvetlen irányítás alá vonják, a pénzeszközöknek a kedvezményezett állami költségvetésébe történő közvetlen átutalásával, míg egyes konkrét beruházásokat a WBIF-en keresztül, azaz a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel folytatott közvetett irányítással valósítanak meg.

A kontrollstratégiát nyomon követés, értékelés és ellenőrzések alkalmazásával hozzáigazítják az egyes pillérek szerinti végrehajtáshoz. Külön figyelmet fordítanak a rendelkezésre bocsátott pénzeszközök kedvezményezettek általi végrehajtására. A pénzeszközök felszabadítására rögzített féléves ütemterv szerint, a kedvezményezett által benyújtott, kellően indokolt kifizetési kérelmek alapján kerül sor, miután a Bizottság ellenőrizte a vonatkozó kifizetési feltételek teljesülését.

A meglévő kontrollmechanizmusok többrétegű struktúrája (lásd még a 2.3. szakaszt) integrált keretet kínál annak biztosítására, hogy az Unió pénzügyi érdekeinek védelmét szolgáló valamennyi megfelelő intézkedés hatályban legyen. Ez a többrétegű struktúra garantálni fogja, hogy figyelembe vegyék az arányosság elvét, valamint azokat a konkrét feltételeket, amelyek mellett az eszköz működik.

2.2.2. A felismert kockázatokkal és a csökkentésükre létrehozott belső kontrollrendszerekkel kapcsolatos információk

A finanszírozással kapcsolatban azonosított fő kockázat a finanszírozás folyósításához kapcsolódó kifizetési feltételek be nem tartásához köthető.

Az e kockázat csökkentését szolgáló intézkedések a következők:

- a vonatkozó kifizetési feltételek teljesülésének Bizottság általi értékelése a pénzeszközök folyósítása előtt, a pénzeszközök visszatartásának lehetőségével,
- az Unió pénzügyi érdekeit sértő és a kedvezményezett által nem orvosolt szabálytalanságok, csalás, korrupció és összeférhetlenség esetén vagy a kedvezményezettekkel kötött megállapodásokból eredő valamely kötelezettség súlyos megsértése esetén a támogatás csökkentése vagy visszatartása, vagy az eszköz célkitűzéseinek elérésére fordított bármely összeg visszafizettetése,
- a finanszírozás felfüggesztése abban az esetben, ha az adott kedvezményezett nem teljesíti az 5. cikkben meghatározott előfeltételeket.

2.2.3. A kontroll költséghatékonyságának becslése és indokolása (a „kontroll költségei ÷ a kezelt kapcsolódó források értéke” hányados) és a hibakockázat várható szintjeinek értékelése (kifizetéskor és záráskor)

A kedvezményezett számára biztosított pénzügyi hozzájárulás a költségvetési rendelet 125. cikke (1) bekezdésének a) pontjában említett, költségfüggetlen finanszírozás formáját ölti.

2.3. A csalások és a szabálytalanságok megelőzésére vonatkozó intézkedések

Tüntesse fel a meglévő vagy tervezett megelőző és védintézkedéseket, pl. a csalás elleni stratégiából.

A javaslat különleges rendelkezéseket tartalmaz az Unió pénzügyi érdekeinek védelmére. Az eszköz egy stabil ellenőrzési és kontrollrendszert tartalmaz, amelyet

egy többretegű mechanizmus határoz meg: a reformprogramok szerinti reformok részeként elvégzik a kedvezményezettek ellenőrzési és kontrollrendszerének reformját; ezenfelül a Bizottság kockázatértékelés és a nemzeti ellenőrző hatóságokkal folytatott párbeszéd alapján részletes rendszer-felülvizsgálatokat végezhet a nemzeti költségvetés végrehajtásával kapcsolatban, és ajánlásokat tehet a rendszerek javítására. Ezenkívül az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelettel összhangban az OLAF-nak, a Számvevőszéknek és az Európai Ügyészségnek (EPPO) rendelkeznie kell a feladataik ellátásához szükséges jogokkal és hozzáféréssel.

Az eszköz beruházási részét nemzetközi pénzügyi intézményekkel folytatott közvetett irányítással hajtják végre a pilléralapú értékelések és az ezen intézményekkel kötött keretmegállapodások alapján.

3. A JAVASLAT/KEZDEMÉNYEZÉS BECSÜLT PÉNZÜGYI HATÁSA

3.1. A többéves pénzügyi keret és a költségvetés érintett kiadási sorai

– Létrehozandó új költségvetési sorok

A többéves pénzügyi keret felső határai felett	Költségvetési sor	Kiadás típusa	Hozzájárulás			
	Szám	Diff./Nem diff.	EFTA-országoktól	tagjelölt országoktól és potenciális tagjelöltektől	más harmadik országoktól	egyéb címzett bevétel
6. fejezet	15.0301 – A Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz – Operatív kiadások	Differenciált előirányzatok	IGEN	p.m.	IGEN	IGEN
6. fejezet	15.0302 – A Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz – A közös tartalékalap feltöltése	Differenciált előirányzatok	IGEN	p.m.	IGEN	IGEN
6. fejezet	15.010102 – A Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz támogatási kiadásai	Differenciált előirányzatok	IGEN	p.m.	IGEN	IGEN

3.2. A javaslat előirányzatokra gyakorolt becsült pénzügyi hatása

3.2.1. Az operatív előirányzatokra gyakorolt becsült hatás összefoglalása

- ☐ A javaslat/kezdeményezés nem vonja maga után operatív előirányzatok felhasználását
- ☒ A javaslat/kezdeményezés az alábbi operatív előirányzatok felhasználását vonja maga után:

A Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz – finanszírozás* (millió EUR)					
A támogatás típusa	2024	2025	2026	2027	Összesen
Vissza nem térítendő támogatás	500	500	500	500	2 000
<i>amelyből igazgatási kiadás</i>	<i>7,5</i>	<i>7,5</i>	<i>7,5</i>	<i>7,5</i>	<i>30</i>
Hitelek	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
ÖSSZESEN**	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000

* A vissza nem térítendő támogatás és a hitelek éves és általános elosztása pusztán tájékoztató jellegű, és csak szemléltető célokat szolgál. A tényleges elosztás az éves döntéshozataltól függ.

** A táblázat feltételezi, hogy a kötelezettségvállalási előirányzatok megegyeznek a kifizetési előirányzatokkal. Ez pusztán szemléltetési célokat szolgál. A kettő tényleges kalibrálását az éves szükségletek alapján értékelik.

3.2.2. Az operatív előirányzatokra gyakorolt becsült hatás összefoglalása (millió EUR)

	Év: 2024 ²¹	Év: 2025	Év: 2026	Év: 2027	ÖSSZESEN
A többéves pénzügyi keret 6. FEJEZETE					
15.0301 – A Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz – Operatív kiadások	402,55	402,55	402,55	402,55	1 610,2
15.0302 – A Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz – A közös tartalékalap feltöltése	90	90	90	90	360
A többéves pénzügyi keret 6. FEJEZETÉNEK részösszege	492,55	492,55	492,55	492,55	1 970,2

3.2.3. Az igazgatási előirányzatokra gyakorolt becsült hatás összefoglalása

- ☐ A javaslat/kezdemenyezés nem vonja maga után igazgatási jellegű előirányzatok felhasználását.
- ☒ A javaslat/kezdemenyezés az alábbi igazgatási jellegű előirányzatok felhasználását vonja maga után:

millió EUR (három tizedesjegyig)

	Év: 2024 ²²	Év: 2025	Év: 2026	Év: 2027	ÖSSZESEN
--	---------------------------	-------------	-------------	-------------	----------

A többéves pénzügyi keret 7. FEJEZETE					
Humán erőforrás	1,026	1,026	1,026	1,026	4,104
Egyéb igazgatási kiadások	0,030	0,030	0,030	0,030	0,120
A többéves pénzügyi keret 7. FEJEZETÉNEK részösszege	1,056	1,056	1,056	1,056	4,224

²¹ A 2024. év a javaslat/kezdemenyezés végrehajtásának első éve.

²² A 2024. év a javaslat/kezdemenyezés végrehajtásának első éve.

A többéves pénzügyi keret 7. FEJEZETÉBE²³ nem tartozó előirányzatok					
Humán erőforrás	2,529	2,529	2,529	2,529	10,116
Egyéb igazgatási jellegű kiadások	4,920	4,920	4,920	4,920	19,680
A többéves pénzügyi keret 1–7. FEJEZETÉBE nem tartozó előirányzatok részösszege	7,449	7,449	7,449	7,449	29,796

ÖSSZESEN	8,505	8,505	8,505	8,505	34,020
-----------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------

A humán erőforrással és más igazgatási jellegű kiadásokkal kapcsolatos előirányzat-igényeket az adott főigazgatóság rendelkezésére álló, az intézkedés irányításához rendelt előirányzatokkal és/vagy az adott főigazgatóságon belüli átcsoportosítással kell teljesíteni. A források adott esetben a költségvetési korlátok betartása mellett kiegészíthetők az éves elosztási eljárás keretében az irányító főigazgatósághoz rendelt további allokációkkal.

²³

Technikai és/vagy igazgatási segítségnyújtás, valamint uniós programok és/vagy intézkedések végrehajtásához biztosított támogatási kiadások (korábban: BA-tételek), közvetett kutatás, közvetlen kutatás.

3.2.3.1. Becsült humánerőforrás-szükségletek

- ☐ A javaslat/kezdeményezés nem igényel humán erőforrást.
- ☒ A javaslat/kezdeményezés az alábbi humánerőforrás-igénnyel jár:

A becsléseket teljes munkaidős egyenértékben kell kifejezni

	Év: 2024	Év: 2025	Év: 2026	Év: 2027
O A létszámtervben szereplő álláshelyek (tisztviselők és ideiglenes alkalmazottak)				
20 01 02 01 (a központban és a bizottsági képviselőteken)	6	6	6	6
20 01 02 03 (a küldöttségeknél)				
01 01 01 01 (közvetett kutatás)				
01 01 01 11 (közvetlen kutatás)				
Egyéb költségvetési sor (kérjük megnevezni)				
O Külső munkatársak teljes munkaidős egyenértékben (FTE) kifejezve ²⁴				
20 02 01 (AC, END, INT a teljes keretből)				
20 02 03 (AC, AL, END, INT és JPD a küldöttségeknél)				
15.010102 – A Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz támogatási kiadásai	– a központban	9	9	9
	– a küldöttségeknél	9	9	9
Egyéb költségvetési sor (kérjük megnevezni)				
ÖSSZESEN				
	24	24	24	24

A humán erőforrással és más igazgatási jellegű kiadásokkal kapcsolatos előirányzat-igényeket az adott főigazgatóság rendelkezésére álló, az intézkedés irányításához rendelt előirányzatokkal és/vagy az adott főigazgatóságon belüli átcsoportosítással kell teljesíteni. A források adott esetben a költségvetési korlátok betartása mellett kiegészíthetők az éves elosztási eljárás keretében az irányító főigazgatósághoz rendelt további allokációkkal.

Az elvégzendő feladatok leírása:

Tisztviselők és ideiglenes alkalmazottak	A keresett teljes munkaidős egyenértékek a szakpolitika kialakításán, jogi kérdéseken fognak dolgozni, különös tekintettel a közbeszerzési kérdésekre, a pénzgazdálkodásra, a szerződéskezelésre, a pénzügyi ellenőrzésre, a nyomon követésre, a jelentéstételre és az értékelésre.
Külső munkatársak	A keresett teljes munkaidős egyenértékek a szakpolitika kialakításán, jogi kérdéseken fognak dolgozni, különös tekintettel a közbeszerzési kérdésekre, a pénzgazdálkodásra, a szerződéskezelésre, a pénzügyi ellenőrzésre, a nyomon követésre, a jelentéstételre és az értékelésre.

²⁴ AC = szerződéses alkalmazott; AL = helyi alkalmazott; END = kirendelt nemzeti szakértő; INT = kölcsönmunkaerő (átmeneti alkalmazott); JPD = küldöttségi pályakezdő szakértő.

3.2.4. A jelenlegi többéves pénzügyi kerettel való összeegyeztethetőség

A javaslat/kezdeményezés:

- ☐ teljes mértékben finanszírozható a többéves pénzügyi keret érintett fejezetén belüli átcsoportosítás révén.

Fejtse ki, miként kell átprogramozni a pénzügyi keret: tüntesse fel az érintett költségvetési sorokat és a megfelelő összegeket. Jelentős átprogramozás esetén mellékeljen Excel-táblát.

- ☐ a többéves pénzügyi keret lekötetlen mozgásterének és/vagy a többéves pénzügyi keretről szóló rendeletben meghatározott különleges eszközök felhasználását teszi szükségessé.

Fejtse ki, mire van szükség, meghatározva az érintett fejezeteket és költségvetési sorokat, a megfelelő összegeket és a felhasználni javasolt eszközöket.

- ☒ a többéves pénzügyi keret módosítását teszi szükségessé.

Ezt a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszközzel szóló új jogalkotási javaslatot a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről szóló (EU, Euratom) 2020/2093 rendelet módosításáról szóló tanácsi rendeletre irányuló javaslat (COM(2023) 337) kíséri. Az említett rendelet módosítására azért van szükség, hogy a 2024–2027-es időszakra vonatkozóan növeljék a 6. fejezetet annak érdekében, hogy vissza nem térítendő támogatásként és hitelek formájában nyújtott támogatással kapcsolatos tartalékfeltöltéseként finanszírozást biztosítsanak az eszköz számára.

3.2.5. Harmadik felek részvétele a finanszírozásban

A javaslat/kezdeményezés:

- ☒ nem irányoz elő harmadik felek általi társfinanszírozást.
- ☐ előirányoz harmadik felek általi társfinanszírozást az alábbi becslések szerint:

előirányzatok, millió EUR (három tizedesjegyre)

3.3. A bevételre gyakorolt becsült hatás

- ☐ A javaslatnak/kezdeményezésnek nincs pénzügyi hatása a bevételre.
- ☒ A javaslatnak/kezdeményezésnek van pénzügyi hatása – a bevételre gyakorolt hatása a következő:
 - ☐ a javaslat a saját forrásokra gyakorol hatást
 - ☒ a javaslat az egyéb bevételekre gyakorol hatást
 - kérjük, adja meg, hogy a bevétel kiadási sorhoz van-e rendelve ☒

millió EUR (három tizedesjegyre)

Bevételi költségvetési sor:	Az aktuális költségvetési évben rendelkezésre álló előirányzatok	A javaslat/kezdeményezés hatása ²⁵						
		Év: N	Év: N + 1	Év: N + 2	Év: N + 3	A táblázat a hatás időtartamának megfelelően (vö. 1.6. pont) további évekkel bővíthető		
... jogcímcsoport		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

²⁵

A tradicionális saját források (vámok, cukorilletékek) tekintetében nettó összeget kell megadni, amely a beszedési költségekre levont 20 %-kal csökkentett bruttó összegnek felel meg.

